Република Северна Македонија
Republika e Maqedonisë së Veriut
МИНИСТЕРСТВО ЗА КУЛТУРА
MINISTRIA E KULTURËS
Бр.-Nr. 02-4450/1
31-03 2023 год.-viti
Скопје-Shkup

Република Северна Македонија | Republika e Maqedonisë së Veriut

Министерство за култура | **Ministria e Kulturës**

МИНИСТЕРСТВО ЗА КУЛТУРА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

ИЗВЕШТАЈ ЗА 2022 ГОДИНА

Министер
Бисера Костадиновска-Стојчевска

Скопје, .3.2023 г.

<u>СОДРЖИНА</u>

ВОВЕД 4

1. СЕКТОР ЗА ФИНАНСИСКИ ПРАШАЊА 5
2. СЕКТОР ЗА ДЕЈНОСТИ ОД ОБЛАСТА НА КУЛТУРАТА И УМЕТНОСТА....6
   - Одделение за драмска и за филмска дејност
   - Одделение за центри на културата, фолклор и музичко-сценска дејност
   - Одделение за визуелни уметности, архитектура и дизајн
   - Одделение за креативни индустрии и интердисциплинарни проекти
3. СЕКТОР ЗА ИЗДАВАЧКА ДЕЈНОСТ (СЕКТОР ЗА КНИГА)....18
4. СЕКТОР ЗА ЗАШТИТА НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО....19
   - Одделение за библиотечна дејност
   - Одделение за музејска дејност
5. СЕКТОР ЗА МЕЃУНАРОДНА СОРАБОТКА И СОРАБОТКА СО УНЕСКО....25
6. СЕКТОР ЗА ЕВРОПСКИ ИНТЕГРАЦИИ 31
7. СЕКТОР ЗА ИНВЕСТИЦИОНИ РАБОТИ 37
8. СЕКТОР ЗА НОРМАТИВНО-УПРАВНИ РАБОТИ И ЗА АВТОРСКОТО ПРАВО И СРОДНИТЕ ПРАВА....49
9. СЕКТОР ЗА УПРАВЕН И ИНСПЕКЦИСКИ НАДЗОР....54
10. СЕКТОР ЗА СЛЕДЕЕЊЕ, РАЗВОЈ И ЛОГИСТИЧКА ПОДДРШКА....56
    - Одделение за логистичка поддршка
    - Одделение за државни награди

ОДОБРИЛЕ:

- СЕКТОР ЗА ФИНАНСИСКИ ПРАШАЊА,
  Сузана Которчевиќ, раководител на Сектор
- СЕКТОР ЗА ДЕЈНОСТИ ОД ОБЛАСТА НА КУЛТУРАТА И УМЕТНОСТА,
  Снежана Иванова-Китанова, пом. раководител на Сектор
  Сопи Хајрие, пом. раководител на Сектор
- СЕКТОР ЗА ИЗДАВАЧКА ДЕЈНОСТ (СЕКТОР ЗА КНИГА),
  д-р БилјанаТуџаровска-Ќупева, раководител на Сектор
- СЕКТОР ЗА ЗАШТИТА НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО,
  м-р Оливера Ливриниќ, раководител на Сектор
- СЕКТОР ЗА МЕЃУНАРОДНА СОРАБОТКА И СОРАБОТКА СО УНЕСКО,
  Гордана Ивановски-Велковска, раководител на Сектор
- СЕКТОР ЗА ЕВРОПСКИ ИНТЕГРАЦИИ,
  Дафина Џепароска, раководител на Сектор
- СЕКТОР ЗА ИНВЕСТИЦИОНИ РАБОТИ,
  м-р Владимир Попоски, раководител на Сектор
- СЕКТОР ЗА НОРМАТИВНО-УПРАВНИ РАБОТИ И ЗА АВТОРСКОТО ПРАВО И СРОДНИТЕ ПРАВА,
  Фросина Ѓоршовска, раководител на Сектор
- СЕКТОР ЗА УПРАВЕН И ИНСПЕКЦИСКИ НАДЗОР,
  Сабина Синан, раководител на Сектор – главен инспектор
- СЕКТОР ЗА СЛЕДЕЕЊЕ, РАЗВОЈ И ЛОГИСТИЧКА ПОДДРШКА,
  Марија Зафировска, раководител на Сектор

ВОВЕД

Обврската за подготовка и објавување на Извештајот произлегува од член 70-г од Законот за културата, според кој, Министерството за култура, до крајот на месецот март во тековната година, носи годишен извештај за својата работа и го објавува на веб-страницата на Министерството за култура.

Извештајот содржи податоци за реализацијата на проектите што се финансирани од Министерството за култура по објавените конкурси, за програмите на националните установи, за проектите од Годишната програма за инвестиции во културата и за други активности од надлежност на Министерството за култура.

Во 2022 година, по надминувањето на пандемијата предизвикана од ширењето на вирусот КОВИД-19, во националните установи се врати интензитетот на реализација на културните настани, како и на претставувањата во меѓународни рамки.

Националните установи ја остваруваа својата дејност и ги реализираа предвидените продукции во услови на енергетска криза.

Реализацијата на севкупниот буџет на Министерството за култура за 2022 година беше на високо ниво, а беа реализирани речиси 100 проценти од проектите и активностите од Годишнатапрограма.

2. СЕКТОР ЗА ДЕЈНОСТИ ОД ОБЛАСТА НА КУЛТУРАТА И УМЕТНОСТА

➢ ОДДЕЛЕНИЕ ЗА ДРАМСКА И ЗА ФИЛМСКА ДЕЈНОСТ

Во 2022 година, средствата од драмската дејност беа распределени за следниве активности:

Програмски активности	исплатени средства
Национални установи	**89.796.145,00**
- програмски средства (проекти и материјални трошоци за работа на установите)	53.511.173,00
- трошоци за струја, комуналии, греење	33.000.000,00
- отпремнини и парична помош за вработените	3.284.972,00
Одобрени проекти на Конкурсот за 2022 година	**30.204.608,00**
Театарска продукција на професионални претстави	10.596.847,00
Театарска продукција на непрофесионални/аматерски претстави	2.348.963,00
Театарски фестивали и манифестации	16.580.547,00
Гостувања во РСМ	147.039,00
Истражувачки, едукативни проекти и работилници	531.212,00

Од вкупно 162 поддржани проекти од областа на драмската дејност во 2022 година (78 проекти на национални установи и 84 проекти одобрени на Конкурсот), се реализираа вкупно **134 проекти** (58 проекти на национални установи 76 проекти избрани на Конкурсот), односно изразено во проценти: **83%** од одобрените проекти се реализираа во 2022 година, додека за **28 проекти** е откажана реализацијата (20 од национални установи, 5 од правни лица, 2 од физички лица и 1 од локална установа).

Реализацијата на проектите по категории е следнава:

- 84 професионални претстави (42 премиери во национални установи театри и центри за култура и 42 независни проекти – 20 премиери на правни лица и 22 премиери на физички лица), од кои: 59 на македонски јазик, 22 на албански јазик и 3 на турски јазик;
- 20 проекти од категоријата аматерски/непрофесионални претстави (6 премиери во национални установи центри за култура, 5 премиери во локални установи домови на културата, 1 проект на образовна установа, 4 премиери на правни лица и 4 премиери на физички лица), од кои: 15 на македонски јазик, 4 на албански јазик и 1 на ромски јазик;
- 4 проекти од категоријата работилници, истражувачки и едукативни проекти (1 во организација на национална установа и 3 во организација на правни лица), од кои: 3 на македонски јазик и 1 на српски јазик;
- 3 гостувања во РСМ (на македонски јазик) (2 во организација на национални установи и 1 во организација на физичко лице);

1. СЕКТОР ЗА ФИНАНСИСКИ ПРАШАЊА

Буџетот на Министерството за култура за 2022 година изнесуваше 4.064.335.000,00 денари, и тоа зараздел 18001 – Министерство за култура 201.552.000,00 денари и за раздел 18010– Финансирање на дејностите од областа на културата 3.862.783.000,00 денари. Учеството на културата во вкупниот буџет на Република Северна Македонија во 2022 година изнесуваше 1,49 %.

Буџетот за 2022 година, во однос на буџетот за 2021 година, беше зголемен за 14,66 %, а во однос на буџетот за 2020 година, беше зголемен за 17,39 %. Во текот на годината се донесоа Ребаланс на Буџетот и две Одлуки за прераспределба на средства меѓу буџетските корисници и фондовите:

Буџет за 2022 година	Раздел 18001 Министерство за култура	Раздел 18010 Финансирање на дејностите од областа на културата
4.064.335.000,00 денари	201.552.000,00 денари	3.862.783.000,00 денари
Ребаланс на Буџетот:	Ребаланс на Буџетот:	Ребаланс на Буџетот:
4.059.351.000,00 денари	197.418.000,00 денари	3.861.933.000,00 денари

Буџетот за 2022 година во разделот 18010 – Финансирање на дејностите од областа на културата беше распределен за следниве намени:

Буџет 2022 година	3.862.783.000,00	Процент на учество во вкупниот буџет (%)
Плати	1.742.400.000,00	45,11
Комунални услуги	125.000.000,00	3,24
Блок-дотации	355.148.000,00	9,20
Програма	1.053.000.000,00	27,26
Инвестиции	587.235.000,00	15,21

- 23 театарски фестивали и манифестации (16 од програмата на драмската дејност – 2 во организација на локални установи, 1 во организација на образовна установа и 13 во организација на правни лица и 7 од програмата на културно-уметнички манифестации во организација на национални установи), од кои: 17 на македонски јазик, 5 на албански јазик и 1 на ромски јазик.

Во однос на продукцијата на националните установи – театри и центри за култура – треба да се издвои дека НУ Народен театар од Битолареализира 9 премиери, по 4 премиери реализираа: НУ МНТ–Скопје, НУ Албански театар– Скопје, НУ Центар за култура – Прилеп, НУ Центар за култура – Струмица, НУ Центар за култура–Куманово и НУ Центарзакултура – Велес; по 3 премиери реализираа:НУ Драмскитеатар – Скопје, НУ Театар „Комедија" – Скопје и НУ Тетовски театар; по 2 премиери реализираа: НУ Театарзадеца и младинци –Скопје; НУ Турскитеатар – Скопје, НУ Албански театар за деца и млади – Скопје,НУ Гостиварски театар, НУ Центарзакултура – Штип и Центар за култура – Охрид.

Освен со одобрените претстави од страна на Министерството за култура, театрите го збогатија репертоарот и со поставување продукции од сопствени средства и од други извори на финансирање:

- МНТ реализираше 2 претстави: „Горчливите солзи на Петра фон Кант" –автор Рајнер Вернер Фасбиндер, режија Ивица Димитријевиќ и „Народен непријател" – автор Хенрик Ибзен, режија Нина Николиќ (претставата е дел од проектот „Патиштата на хероите" поддржан од програмата „Креативна Европа");
- Театар „Комедија" од Скопје го организираше Меѓународниот фестивал на комедија „Гола месечина" во Општина Аеродром и реализираше 2 претстави: „Женска гардероба" – автор Арношт Голдфлам, режија Наташа Поплавска и „Илуминати" – според филмот на Хичкок „39 скали", режија Синиша Евтимов;
- Битолскиот театар реализираше 5 претстави: „Малицано" – споредтекст и документарни материјали на драматургот Билјана Крајчевска, режија Софија Ристевска Петрушева; „Мајка" – автор Флоријан Зелер, режија Благоја Мицевски;„Кислород" – според текстот на Иван Вирипаев, режија Иван Јерчиќ; „Железно небо" – авторски проект на Марјан Георгиевски и „Божиќна песна" – според истоимениот роман на Чарлс Дикенс, режија Јован Ристевски;
- Велешкиот театар реализираше 3 претстави: „Креонт и Антигона" – авторски проект на Дејан Ангелов; „Татко" – автор Флоријан Зелер, режија Ненад Витанов и „Зимска приказна" – автор Катерина Момева, режија Александар Ивановски.

Во контекст на независната и алтернативната продукција на професионални претстави, годинава имавме извонредно квалитетна и разновидна понуда од 42 претстави, од кои: 30 проекти на македонски јазик, 11 проекти на албански јазик и 1 натурскијазик:

- на македонски јазик: мјузиклот„Архангелот над Скопје" – режија и дизајн Наташа Поплавска, композитор, текстописец и изведувач Ристо Вртев; претставата „Чекална Македонија", според мотивите на драмскиот текст „Чекална – Германија" на Клаус Пол, режија Кристина Димитрова; претставата „Утопија на постоењето" – автор Артан

Садику, режија Васил Христов;претставата „Секс и лаги" – според М.Камолети, режија Драгана Таневска; претставата „Спасени" – автор Томислав Зајец, режија Дамјан Костовски; претставата „Госпоѓица Јулија" – по драмски текст на Аугуст Стриндберг, режија Мето Јовановски; претставата „Прав" – автор Џорџ Шпиро, режија Дејан Пројковски; претставата „Јас, на некое друго место" – автор Ана Ристовска, режија Драгана Стојчевска Гунин; претставата „Процес" – според романот на Франц Кафка, режија Ивица Димитријевиќ; претставата „Франкештајн Кунст Ко – 19" – по мотиви на романот „Франкенштајн" на авторката Мери Шели, режија Јован Ристовски; претставата „Бахки" – автор Еврипид, режија Нина Николиќ; претставата „Изеди ме" – режија Ристе Алексовски; претставата „Душички" – автор Загорка Поп-Антоска Андовска, режија Ѓорѓи Ризески; претставата „Орест, надгробно жртвување" – според делото на Еврипид, режија Ненад Витанов и други;

- на албански јазик: претставата „Американ Буфало" – адаптација и режија Фисник Зеќири; претставата „Празен град" – автор Дејан Дуковски, режија Блерим Исмани; претставата „Дневникот на лудиот" – автор Николај Гогољ, режија Ана Батева; претставата „Мемесис" – базирана на приказните на Данил Хармс, режија Калтрина Тефику; претставата „Медицина (Лек)" – според текстот на Енда Валш, режија Ќазмедин Нуредини; претставата „Пациентот на ДР. Фројд" – автор Миро Гавран, режија Нехат Мемети и други;
- на турски јазик: претставата „Shopping and fucking" – автор Марк Рејвенхил, адаптација Стефан Миленков, режија Шенај Мандак.

Во однос на застапеноста на реализираните проекти по општини, беше евидентна активноста на полето на драмската дејност во: Скопје, Куманово, Битола, Тетово, Штип, Гостивар.

Во 2022 година, македонската културна јавност имаше можност да проследи изведби на дела во режија на:

- режисери од странство: Бранислав Миќуновиќ, Иван Пеновиќ, Себастијан Хорват, Јакуб Максимов, Милена Миланова, Хервин Чули, Арбен Кумбаро итн.
- домашни режисери: Слободан Унковски, Коле Ангеловски, Дејан Пројковски, Нела Витошевиќ, Наташа Поплавска, Деан Дамјановски, Андреј Цветановски, Ирена Стеријовска, Ѓорѓи Ризевски, Драгана Милошевски Попова, Јован Ристовски, Ангелчо Илиевски, Бојан Трифуновски, Александар Ивановски, Јане Спасиќ, Теа Беговска, Софија Ристевска Петрушева, Ќендрим Ријани, Куштрим Бектеши, Бесфорт Идризи, Калтрина Тефику, Афродита Нухиji, Нехат Мемети итн.

Застапени беа текстови на врвни дела од светската драмска книжевност, како и дела од домашното творештво, и тоа:

- на автори од странство: Аристофан, Еврипид, Ж.Б.П. Молиер, Данте Алигиери, Антон П. Чехов, Бертолт Брехт, Хенрик Ибзен, Славомир Мрожек, Луиџи Пирандело, Реџиналд Роуз, Флоријан Зелер, Вацлав Хавел, Астрид Линдгрен, Јасмина Реза, Дарио Фо, Ваџди Муавад, Стефан Митиќ Тиќми итн.

- на домашни автори: Горан Стефановски, Дејан Дуковски, Трајче Кацаров, Загорка Поп-Антоска Андовска, Ана Ристовска, Мия Николоска, Седет Бејири, Артан Садику
- авторски проекти и драматизации: „Скопјани" – драматизација на раскази од збирката „Улиците што ги нема" на Оливера Ќорвезироска, режија Милош Андоновски; „Градот како сцена" – авторски проект на Филип Јовановски; „Only Artists Left Alive" –авторски проект на Мартин Кочовски по мотиви од текстови на Хајнер Милер, Џорџ Орвел и Луиџи Пирандело; „Театар за Магдалена: Јулија и Ромео, c1, e1" – авторски проект на Билјана Радиноска; „Малата принцеза од Скопје" – авторски проект на Енџи Николоска...

Во програмата за драмска дејност во 2022 година беа застапени и театарските фестивали и манифестации со кои значително се збогати театарската понуда пред граѓаните во нашата држава. За разлика од2021 година, кога се реализираа 13 фестивали во 10 општини, во 2022 година нивниот број речиси двојно се зголеми, односно се реализираа 23 театарски фестивали и манифестации во 13 општини –9 во Скопје, 2 во Битола и по 1 фестивал/манифестација во Струмица, Прилеп, Куманово, Велес, Штип, Гостивар, Дебар, Кичево, Ресен, Струга, Кочани и во Виница.

Како особено значајни според традицијата на одржување, афирмацијата на домашното творештво и жанровската разновидност, ги издвојуваме: 59. Драмски аматерски фестивал во Кочани, 56. Македонски театарски фестивал „Војдан Чернодрински" во Прилеп, 47. Меѓународен театарски фестивал МОТ 2022 во Скопје, 30. Фестивал на камерен театар „Ристо Шишков" во Струмица, 30. Меѓународни студентски средби „СКОМРАХИ 2022" во Скопје, 25. Меѓународниот театарски фестивал „Денови на комедијата" во Куманово, 23. Интернационален фестивал на монодрама во Битола, 21. ИТФ Фестивал „Албански театар во Северна Македонија" во Дебар, 20. Интернационален театарски фестивал „Актерот на Европа" 2022 во Ресен, 19. Интернационален фестивал на античка драма „СТОБИ", 19. Ромски театарски фестивал „Garavdemija" во Скопје,16. Меѓународен театарски фестивал „Скупи фестивал 2022" во Скопје, 15. Интернационален фестивал на пантомима и физички театар „ПАНФИЗ 2022" во Скопје, 10. Театарскиот фестивал за деца и младинци „Малиот принц" во Штип, 9. Интернационален фестивал на театар на сенки „Сонот на облачето" во Скопје, 6. Меѓународниот театарски фестивал „Отхело" во Гостивар, 6. Уличен уметнички фестивал за живи статуи „Статуа фест"– Другото лице на улицата „Танго на улица" во Скопје и други.

Годинава за прв пат се реализираа Фестивалот „Регионална унија на театри" –РУТА во организација на НУ Драмски театар од Скопје и Интернационалниот фестивал на детскиот театар „Игор Мациров" во организација на НУ Театар за деца и млади од Скопје, а, исто така, се поддржа и реализацијата на:

- Истражување театарски практики – театарска работилница во организација на Здружението „Артопија" од Скопје во с. Слоештица, Демир Хисар;
- „Даница" – културно-едукативен проект на српски јазик на Српската заедница во Македонија од Скопје;

- Истражувачки проект „Плејбек театар" – психолошки едукатор и водител Мирјана Јовановска Стојановска, на Здружението за психотерапија и едукација „Амигдала" од Скопје;
- Академската сцена на Факултетот за драмски уметности од Скопје.

➢ ОДДЕЛЕНИЕ ЗА ЦЕНТРИ ЗА КУЛТУРА, ФОЛКЛОР И МУЗИЧКО-СЦЕНСКА ДЕЈНОСТ

- МУЗИЧКА И МУЗИЧКО-СЦЕНСКА ДЕЈНОСТ

Во 2022 година, средствата од музичката и музичко-сценската дејност беа распределени за следниве активности:

Програмски активности	Исплатени средства
Национални установи	86.947.195,00
Програмски средства (проекти и материјални трошоци за работа на установите)	46.152.952,00
Трошоци за струја, комуналии, греење	38.205.000,00
Отпремнини и парична помош за вработените	2.589.243,00
Одобрени проекти на Конкурсот за 2022 година	78.676.737,00
Општини и локални установи	1.413.800,00
Правни лица	53.117.399,00
Физички лица	24.145.538,00

Од вкупно 402 поддржани проекти од областа на музичката и музичко-сценската дејност во 2022 година (123 проекти на национални установи и 279 проекти одобрени на Конкурсот за финансирање на проекти од национален интерес во културата од музичката и музичко-сценската дејност), се реализираа вкупно 360 проекти (100 проекти на национални установи и 260 проекти од Конкурсот), односно 90 % од одобрените проекти.

Во однос на продукцијата на установите, Националната опера ги реализираше: детската балетска премиера „Пепелашка" – балет во 2 чина, премиерата на операта „Норма", традиционалниот концерт по повод празникот Василица, како и разните оперски и балетски претстави во рамките на тековниот репертоар. Во рамките на концертната сезона на Националната филхармонија беа реализирани голем број симфониски концерти, детски и камерни концерти, од кои највпечатлив беше симфонискиот концерт „Слобода" кој се реализираше во православниот храм „Свети Климент Охридски" во Скопје, заедно со хорот на бугарската опера и детскиот хор при ДМБУЦ „Илија Николовски-Луј" – Скопје.

Во рамките на програмските содржини на националните установи низ државава беше обезбедена поддршка за музички проекти и концертни претставувања на репродуктивни

музички уметници од сите генерации и во различни формации во центрите за култура во: Битола, Гостивар, Дебар, Делчево, Кичево, Кочани, Куманово, Крива Паланка, Неготино, Прилеп, Струга, Тетово, Штип, Охрид и Струмица.

Во 2022 година беше забележлива активноста на локалните установи, а со особено внимание беше проследена програмата на ЈУ Младински културен центар каде што традиционално се одржа Фестивалот на нова музика „Здраво млади", како и манифестацијата „Звуците на чаршијата", во организација на ЈУ Културно-информативен центар.

Беа реализирани многубројни концерти на млади уметници, како и на веќе афирмирани репродуктивци, како: Ана Пандевска, Арган Мустафа, Даница Стојанова, Гордан Спасовски, Ерхан Шукри, Билјана Јосифов, Исмет Вејсели, Мустафа Имери и многу други.

Во рамките на програмата за 2022 година, пред публиката беа претставени и проекти со кои се одбележаа значајни јубилеи на фестивали и на истакнати уметници од музичката и од музичко-сценската дејност: 45-ти Денови на македонска музика – ДММ 2022 (75 години СОКОМ), Сцена на албанската сериозна музика Алегрето – 10 години јубилеј, 45 години детски хор „Лале".

Во согласност со заложбите за унапредување на културата на најмладите, во рамките на селектираните проекти од национален интерес беше поддржана реализацијата на оперските, балетските и на симфониските изведби наменети за децата; седум детски фестивали и проекти на македонски јазик, како и на јазиците на заедниците.

Во насока на определбите на Министерството за култура за создавање културен амбиент достапен за сите граѓани, а во согласност со настојувањата на Владата на Република Северна Македонија за збогатување на културната понуда за лицата со специфики, беше поддржана иницијативата на „Данцерс унитед" ДОО Скопје со проектот „Инклузивна танцова претстава по повод 3 Декември – Ден на лицата со попреченост".

Поддршката во музичко-сценската дејност овозможи да се реализираат и традиционалните манифестации: „Охридско лето", „Денови на македонската музика", „Интерфест", „Скопски џез-фестивал", „Оффест", „Танц-фест", „Струга-фест" и др.

Самостојни уметници

Во рамките на програмата, на Конкурсот за доделување месечни надоместоци на самостојните уметници за придонеси за здравствено, пензиско и инвалидско осигурување, како и за персонален данок на доход за 2022 година беа поддржани 36 лица – самостојни уметници од областа на музичко-сценската дејност.

- **ФОЛКЛОРНА И СЦЕНСКО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ**

Во 2022 година, средствата од фолклорната дејност беа распределени за следниве активности:

Програмски активности	Исплатени средства

Национални установи	63.513.455,00
Програмски средства (проекти и материјални трошоци за работа на установите)	20.104.143,00
Трошоци за струја, комуналии, греење	40.065.000,00
Отпремнини и парична помош за вработените	3.344.312,00
Одобрени проекти на Конкурсот за 2022 година	22.832.505,00
Општини и локални установи	1.974.231,00
Правни лица	19.174.498,00
Физички лица	1.673.776,00

Во рамките на Годишниот конкурс за поддршка на проекти од национален интерес во културата од фолклорот и сценско-уметничката дејност за 2022 година, беа поддржани 206 проекти, и тоа: 93 проекти на национални установи, 19 проекти на локални установи, 80 проекти на општини, здруженија и организации и 14 проекти на физички лица. Од нив беа реализирани 190 проекти, односно 92 % од одобрените проекти во 2022 година.

Во рамките на програмските активности на националните установи од областа на фолклорната и сценско-уметничката дејност – Ансамблот за народни игри и песни на Македонија „Танец" и Ансамблот за албански ора и песни во Република Северна Македонија – беа реализирани многубројни концерти со кореографии од различни региони на Република Северна Македонија; беа изготвени аранжмани и кореографии за различни народни ора и песни; беше извршен откуп на народни носии и делови од носии, накит и додатоци на носии; беше реализирана заштита на нематеријалното културно наследство на НУ „Танец" преку видеодокументирање, како и издавање збирка нотографии на антологиски песни, ора и кореографии.

Во рамките на програмските содржини на центрите за култура, беа поддржани сценско-уметнички проекти и концертни претставувања на културно-уметнички здруженија и на фолклорни групи од сите генерации и во различни формации во 15 центри за култура, и тоа во: Тетово, Кичево, Дебар, Штип, Делчево, Куманово, Струмица, Битола, Прилеп, Неготино, Гостивар, Струга, Охрид, Крива Паланка и Кочани.

Активностите на локалните установи беа насочени особено кон обезбедување услови за работа на културно-уметничките друштва што работат во составот на домовите, кои ја збогатуваат културната програма низ градовите.

Во рамките на сценско-уметничките проекти и концертни претставувања на културно-уметничките здруженија и на фолклорните групи беа реализирани многубројни концерти и фестивали: АКУД „Мирче Ацев" – Скопје со својата годишна редовна активност; Ансамбл за народни песни „Скопје", Ансамбл „Керамичар" – Велес, Здружение на Срби и Македонци КУД „Бранко Чајка" Тетово, Ансамбл за традиционална музика и игри „БОЈМИЈА" – Гевгелија и многу други.

Во 2022 година беше поддржано и издавање на ЦД и ДВД-изданија со песни, како и монографии на корисници – физички лица, а беше и застапено одржувањето на работилници и семинари за изучување на фолклорот на заедниците во државава.

Во рамките на програмата за 2022 година беа реализирани проекти со кои се одбележаа значајни јубилеи, како: Јубилејни 50 години на КУЗ „Карпош" – Крива Паланка, Јубилеј 75 години на КУД „Мирче Ацев" од Прилеп – „Традицијата нѐ одржува", „30-годишен јубилеј на Здружението на Срби и Македонци КУД „Бранко Чајка" од Тетово.

Во насока на определбите на Министерството за култура за создавање културен амбиент достапен за сите граѓани, а во согласност со настојувањата на Владата на Република Северна Македонија за збогатување на културната понуда за лицата со специфики, беше поддржана иницијативата на Домот на културата „Димитар Беровски" – Берово со проектот „Фолклорни работилници за деца со посебни потреби".

Во 2022 година, традиционално се организираа најважните и најстари фолклорни манифестации и фестивали: „Десет дена Крушевска Република", „Галичка свадба 2022", , Фестивалот на ора и песни „Кенге Јехо", Фестивалот на народни инструменти и песни „Пеце Атанасовски", Меѓународниот фестивал „Пролетни веселби – Хид Бак Шен", Меѓународниот фолклорен фестивал „Истибањско здравоживо 2022" – Истибања, „Делчево-фест 2022" и други.

➢ ОДДЕЛЕНИЕ ЗА ВИЗУЕЛНИ УМЕТНОСТИ, АРХИТЕКТУРА И ДИЗАЈН

Во 2022 година, средствата за визуелни уметности, архитектура и дизајн беа распределени за следниве активности:

Програмски активности	Исплатени средства/Реализирана програма
Национални установи	14.644.341,00
Одобрени проекти на Конкурсот за 2022 година	16.105.621,00
Локални установи	1.714.450,00
Здруженија на граѓани, асоцијации и други правни субјекти	6.523.800,00
Физички лица	6.929.800,00
Конкурс „Цртај на македонски"	937.571,00

Во 2022 година, степенот на реализација на утврдената програма во оваа дејност беше приближно 90 % (од вкупно 365 проекти, реализирани се 331, а се откажани 34 проекти).

Во согласност со утврдената Годишна програма за 2022 година, дејноста главно се заокружи со реализација на изложбени активности (во галериските простори, во изложбените

салони на музеите, во центрите и во домовите на културата, но и во други изложбено-галериски и алтернативни изложбени простори) кои презентираа остварувања од продукцијата на современите ликовни уметници, притоа оставајќи соодветно место за реализирање на ретроспективни, тематски и рецентни аспекти во уметноста.

Во рамките на буџетските средства за Годишната програма, значаен акцент беше ставен на проектите поднесени од националните установи и локалните установи, но еднакво беа третирани и поднесените проекти од здруженија на граѓани и физички лица, односно од невладиниотсектор.

Степенот на реализацијата на проектите беше условен од ребалансот на буџетот, кој делумно се одрази врз квалитетот на содржините, како и врз начиот на презентација. Оваа состојба најмногу се рефлектираше врз проектите што вклучуваа меѓународно учество на автори, па од тие причини, проектите беа концепциски приспособени кон расположливите средства.

Генерално, пред културната јавност беа претставени значајниизложби на автори кои имаат оставено силен белег во градењето на македонската ликовна сцена, од кои се издвојуваат: „Јубилеј 100 години Славко Брезоски–ретроспективна изложба"; „Ретроспективно-монографска изложба на Симон Узуновски"; „Ретроспективно-монографска изложба на Димитар Кондовски"; „Ретроспективна изложба на Теофил Шулајковски-Тофе"; „Ретроспективна изложба на Илија Ациевски"; „Ретроспективна изложба на Душко Јовановски"; „Јубилеј 30 години творештво на академскиот сликар Нехат Беќири"; „Ретроспективна изложба на Јана Манева-Чупоска" и др.

Исто така, во согласност со приоритетите на дејноста, беа реализирани и тематски проекти, како и проекти што прават пресек на одредени периоди и стилски аспекти од актуелните тенденции во уметноста, и тоа: „Македонска уметност на 21 век"; „Аквизиции–Донации 2016 – 2021" од колекцијата на МСУ"; „Сè што ни е заедничко", „Изложба на жанр-сцени од Колекцијата на Националната галерија" во НГМ – симбол на националната култура (1951 – 2022)"; „Изложба на тактилни слики (мотиви од делата од колекцијата на НУ Завод и музеј)" идр.

Пред културната јавност беа претставени и творечките опуси на рецентни автори од постарата и од помладата генерација. Во таа смисла, со особено внимание беа проследени изложбите и проектите: „Неподнослива празнина" на Дијана Томиќ-Радевска"; „Самостојна изложба на Тања Балаќ"; „Супа од петел"–изложба на карикатури на Лазо Плавевски; „Изложба на Анѓел Димовски-Чауш во МАНУ"; „Пејзажни фасцинации 22/1", Атанас Атанасоски; „Хартија" –изложба на Сергеј Андреевски; „Интимно понирање" од авторот Трајче Чатмов; „Пресек" – самостојна изложба на Иванчо Талевски; Изложба на Стојан Павлески „Сенка на заедничкото" идр.

Оваа година беа реализирани проекти од меѓународен карактер на кои се претставија значајни ликовни уметници, од кои како најзначајни ги издвојуваме: „Самостојна изложба на Огут Амет", „Интердисциплинарна програма" и Меѓународна изложба „Се што ни е заедничко" во МСУ; „Убавините на Италија", изложба на фотографии од Архивот „Алинари" од Италија во НГМ и др.

На младите автори, како движечка сила во современите ликовни процеси, покрај поддршката на високообразовните институции за реализација на повеќе проекти, имбеше овозможено и институционално активно вклучување, односно поддршка на сите први самостојни презентации, магистерски изложби, како и други рецентни претставувања.

Во согласност со принципиелната поставеност за рамноправен третман во поддршката на потенцијалните корисници на буџетски средства, покрај разбирливата поткрепа на националните, локалните и на други установи, беа поддржани и голем број здруженија, асоцијации и поединци кои во значителна мера влијаат врз остварувањето на ликовната дејност и профилирањето на ликовната клима. Како позначајни проекти се истакнаа: „Годишна програма", која традиционално се реализира од ДЛУМ; „Меѓународниот салон за стрип" во организација на Стрип-центарот на Македонија–Велес; „Деновите на македонска фотографија" во организација на Фото сојузот на Македонија; „Ликовната критика денес" воорганизација на АИКА, како и многубројни годишни изложби на друштвата на ликовните уметници од Битола, Тетово, Гостивар, Виница, Кавадарци, Куманово, Гевгелија и др.

Во таа на сока, значаен напредок се постигна со поддршката на одделни проекти чија цел беше социјално да интегрираат одредени маргинализирани групи од најранлива категорија преку визуелните уметности.

Соодветно место во практицирањето на дејноста во целост им припадна и на ликовните колонии: Струмичката, Кумановската, Галичката, Гостиварската, Лесновската и Копаничарската ликовна колонија; „Св. ЈоакимОсоговски" –КриваПаланка; Ликовната колонија во Тетово; Ликовната колонија во Белчишта – Дебрца; „Михајлово арт" воКавадарци; „Мал битолски Монмартр" во Битола и други. Покрај наведените колонии, во 2022 година поддршка добија и колонии кои главно имаат локален карактер – некои од нив наменети за деца, млади и студенти, а најголемиот дел од нив беа поддржани од Министерството за култура за првпат.

Во 2022 година беа реализирани значајни публикации од областа на ликовната уметност, и тоа: „Од ризницата на Националната галерија на Македонија"; „Пролегомена за македонската фотографија"; „Почетоците на модерната уметност во Македонија – Кирил Пенушлиски"; „Природа" одАлександар Станкоски и др.

Позитивниот тренд на флексибилна и толерантна поставеност, во која водечки принцип за прифаќањето на одделни проекти е нивниот квалитет, се однесува и на застапеноста на голем број автори на националните заедници, од кои би ги издвоиле изложбите на: Нехат Беќири, Невзат Бејтули-Кица, Бурим Укич, Дренуша Палоши, Тасим Кадрија, Хора Халими, Ули Умери, Аида Синани, Фјола Саити, Џезаир Реџепи, Ертунч Сали и др.

Министерството за култура распиша конкурс за творби за манифестацијата „Цртај на македонски јазик", чија цел е поттикнување на творештвото на млади автори и уметници за осовременување и раздвижување на културната понуда во Р Македонија. Поточно, идејата е создавање дела со употреба на македонскиот јазик и кирилицата, во повеќе медиуми од категориите: графити; ликовни интервенции во урбан простор; налепници за социјални мрежи (стикери) и за каналите на комуникација, како Инстаграм, Вибер, но и самостојни или групни изложби. Муралите беа изведени во јавни простори, односно културни установи, јавни објекти и алтернативни простори. Со овој конкурс беа поддржани 8 (осум) проекти со износ од 937.571,00 денар.

Самостојни уметници

Во рамките на Конкурсот за доделување месечни надоместоци на самостојните уметници за придонеси за здравствено, пензиско и инвалидско осигурување, како и за персонален данок на доход за 2022 година, беа поддржани 46 лица – самостојни уметници од областа на визуелните уметности, архитектурата и дизајнот.

- **ОДДЕЛЕНИЕ ЗА КРЕАТИВНИ ИНДУСТРИИ И ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНИ ПРОЕКТИ**

Во 2022 година, средствата за интердисциплинарна дејност беа распределени за следниве активности:

Програмски активности	Исплатени средства
Одобрени проекти на Конкурсот за 2022 година	18.060.000,00
Подготовка и реализација на проекти кои предвидуваат активности/продукции од две или повеќе областина уметноста или интеракција на активности од областа на уметноста и оддруги сфери	8.700.000,00
Развој на нови модели на јавни мулти димензионални простори за културно дејствување, развојни локални или регионални платформи и/или иницијативи кои ќе придонесат кон културни и социјални промени по пат на меѓусекторско поврзување	4.200.000,00
Проекти кои предвидуваат организирање дебати, конференции, работилници и слично за културата и уметноста во контекст на новите општествени теории за културата и за самиот поим култура	2.370.000,00
Проекти за истражување, едукација и промовирање на модели на дијалошки, критички и развојни современи културни политики	2.790.000,00

Во рамките на Годишниот конкурс за поддршка на проекти од национален интерес во културата од интердисциплинарната дејност беа поддржани70проекти,од кои: 52проекти на здруженија на граѓани, 17 на физички лица и 1 на други корисници. Од нив беа реализирани 66 проекти, односно 94% од одобрените проекти во 2022 година.

Поддржаните интердисциплинарни проекти обработија теми кои предвидуваат активности од две или во повеќе области на уметноста или интеракција на активности од областа на уметноста и од други сфери. Во рамките на Конкурсот беа поддржани и: проекти за истражување, за едукација и за промовирање модели на дијалошки, критички и развојни современи културни политики; проекти кои предвидуваат организирање дебати, конференции, работилници за културата и уметноста во контекст на новите општествени

теории за културата; како и проекти кои поттикнуваат развој на нови модели на јавни мултидимензионални простори за културно дејствување и развој на локални или регионални платформи и/или иницијативи кои придонесуваат кон културни и социјални промени по пат на меѓусекторско поврзување.

Во согласност со приоритетите во оваа дејност, беа поддржани: проекти и активности што ги стимулираат креативниот и уметничкиот потенцијал на сите граѓани независно од нивната етничка, верска, идеолошка, политичка, социјална, родова и старосна припадност; проекти што го лоцираат независниот културен сектор како важен социокултурен чинител; проекти што го негуваат културниот диверзитет, уметничкото творештво и проекти со кои се промовираат еднакви можности за сите.

Од реализиранитепроективоинтердисциплинарнатадејностза 2022година,се издвоија: Мултимедијална кампања за инклузија на лица со интелектуална попреченост во културниот и социјалниот живот во Република Северна Македонија со наслов „Чудата во Алиса" на Центарот за изведувачки уметности и едукација „Театар Пи" од Скопје; „Недисциплинирано: Трансформација на рвивите преку дискурзивни кураторски, уметнички и едукативни практики" на Здружението за современа уметност и кураторски практики Проектен простор „Престуегзит" – Скопје; „12. Филозофски филмски фестивал (12. ФФФ)" на Здружението на граѓани Филозофско друштво на Македонија– Скопје (ФДМ); „Драмски инверзии" на Здружението на уметници Македонски центар на Интернационален театарски институт/Продукција; „Интердисциплинарна програма на Локомотива" на Локомотива-Центар за нови иницијативи во уметноста и културата и други.

3.СЕКТОР ЗА ИЗДАВАЧКА ДЕЈНОСТ (СЕКТОР КНИГА)

Во 2022 година, средствата за литература и издавачка дејност беа распределени за следниве активности:

Програмски активности	Одобрени средства
Национални установи	4.622.000,00
Вкупно средства за одобрени проекти на Конкурсот за 2022 година	68.409.778,00
Публикации, списанија и електронско издаваштво	61.150.849,00
Манифестации и други литературни проекти	7.258.929,00

Во рамките на Годишниот конкурс за поддршка на проекти од национален интерес во културата од областа на литературата и издавачката дејност беа поддржани 528проекти,од кои беа реализирани 514 проекти, односно 97% од вкупно поддржаните проекти во 2022 година.

Секторот за книга во 2022 година продолжи успешно да поддржува различни видови активности со кои се стимулираат и се развиваат издавачката дејност и литературата во Република Северна Македонија. Во оваа година се поддржаа проекти од повеќе области на издавачката дејност: 453 проекти за реализација на публикации, списанија и проекти од електронското издаваштво и 35 манифестации и други литературни проекти.

Во листата на поддржани изданија се најдоа дела на млади автори кои ја градат својата професионална репутација на национално и на меѓународно ниво, но и на етаблирани, потврдени автори со светско реноме. Меѓу нив, се издвојуваат: Венко Андоновски, Митко Маџунков, Владимир Јанковски, Ајтен Ќамили, Салајдин Салиhи, Мурат Исаку, Абдилазис Ислами, Александар Прокопиев, Јусуф Сулејман, Стефан Марковски, Ејуп Ајдини, Веле Смилевски итн. Министерството за култура обезбеди поддршка за сите издавачки куќи кои со години егзистираат во македонскиот културен простор, но и за новите што нудат квалитетна продукција на дела, како и за институти и здруженија што промовираат автори од сите етникуми кои творат на македонски, албански,турски,српски ина ромскијазик. Особено значајно е што Министерството во оваа година поддржа седум изданија на Брајово писмо, што претставува придонес во збогатувањето на литературата за лицата со оштетен вид.

Се задржа континуитетот на одржувањето на манифестациите: „Струшки вечери на поезијата", „Рацинови средби", „Денови на Наим" и други, како и поддршката на програмските активности на Друштвото на писателите.

Во рамките на дејноста беа поддржани 34 проекти за превод на македонски автори на странски јазици преку Конкурсот за финансирање преводи на странски издавачи на репрезентативни и квалитетни дела од македонската книжевност на странски јазици за 2022 година.

4. *СЕКТОР ЗА ЗАШТИТА НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО*

Во 2022 година, средствата во областа на заштитата на недвижното културно наследство беа распределени за следниве активности:

Програмскиактивности	Исплатенисредства
Национални установи (Програми 50 и 58)	**65.680.954,00**
Програмскисредства (проекти и материјални трошоци за работа на установите)	5.141.816,00
Трошоци за електрична енергија, комунални трошоци, греење	13.453.563,00
Отпремнини и парична помош за вработените	2.353.705,00
Други исплати	**2.213.253,00**
Одобрени проекти на Конкурсот за 2022 година	**2.869.100,00**
Локални установи	303.500,00
Други буџетски корисници	161.000,00
Здруженија на граѓани и НВО	2.243.600,00
Поединци – физички лица	161.000,00

Во рамките на Годишната програма од областа на заштитата на недвижното културно наследство беа одобрени вкупно 181 проект, од кои:155 проекти на 11 национални установи, 5 проектина 4 локалнимузејски институции, 2 проекта на други буџетски корисници,17проектиод 21 правен субјект и 2 проекта на двајцапоединци – физички лица. Од нив, целосна или делумна реализација имаа вкупно 153 проекти, односно 89,5 % од вкупно одобрените проекти за 2022 година.

Во оваа област, и во 2022 година вниманието беше насочено кон адекватната заштита на сакралните и на профаните споменици на културата, како и на откриените структури од археолошките истражувања. Во оваа смисла, продолжи реализацијата на повеќегодишните проекти: адаптација на објектот „Св. Ѓорги/Мехмед-ефенди – Јени џамија" во галериски простор; конзервација на ѕидното сликарство на манастирската црква „Св. Димитрија", Под Кале – Велес; санација на влезната партија на археолошкиот локалитет „Тетовско кале Бал Тепе"; ревитализација на Алим-беговата куќа во Тетово. Во рамките на Програмата за работа на Владата, предложени беа пет проекти од областа на заштитата на недвижното културно наследство: непосредна заштита на Аквадуктот во Скопје; Сарајот на Ахмед Нијази-бег во Ресен; црквата „Св. Богородица" во Лешочкиот манастир во село Лешок– Тетово; конзервација на црквата „Св. Ѓорѓи" во с. Курбиново, Ресенско; заштита и конзервација на недвижното и движното културно наследство на Лазар Личеноски. Како особено значајна, треба да се издвои

целосната реализација на процесот за Дигитализација на картотеките при Институтот за македонски јазик „Крсте Мисирков".

Од другите проекти, треба да се спомнат: конзервацијата и реставрацијата на црквата „Св. Архангел Михаил и Св. Гаврил Лесновски-пустиножител" во Лесновскиот манастир; првата фаза од конзерваторско-реставраторските работи на живописот од црквата „Св.Богородица Болничка" во Охрид; изготвувањето на урабанистичко-архитектонска документација за објектот на старото училиште „Димитар Влахов" во село Љубојно; конзервацијата на архитектурата и живописот на црквата „Св. Никола" во с. Манастир, Мариово; Реализацијата на конзервацијата и реставрацијата на т.н. Владетелска палата на археолошкиот локалитет Градиште – Билазора, с. Кнежје, Свети Николе и др.

Во 2022 година,одобрените средствaво областа на заштитата на аудиовизуелните добрабеа распределени за следниве активности:

Програмски активности	Исплатени средства
Национална установа Кинотека на РСМ	8.640.285,00
Програмски средства (проекти и материјални трошоци за работа на установите)	7.193.360,00
Трошоци за електрична енергија, комунални трошоци, греење	1.357.022,00
Отпремнини и парична помош за вработените	89.903,00

Во рамките на Годишната програма во областа на заштитата на аудиовизуелните добра беа одобрени вкупно 11 проекти на НУ Кинотека на РСМ, кои се целосно реализирани.

Како позначајни проекти се посочуваат: континуираните активности за заштита и чување на филмови, филмски материјали, видеоматеријали и друга кинотечна грађа; дигитализација на македонски филмови и изработка на ДВД-изданија; преземање, прибирање, набавка и чување на филмови и филмски материјали, музејски експонати, пропаганден материјал и друга аудиовизуелна грађа од институции, од поединци од областа на кинематографијата и др. Исто така, продолжи востановената практика за тематски проекции на домашни и на меѓународни филмски остварувања што се прикажуваат во кинотечното кино. Во рамките на оваа програма треба да се издвои проектот за создавање Центар за дигитализација во рамките на филмскиот архив на Кинотеката.

- **БИБЛИОТЕЧНА ДЕЈНОСТ**

Во 2022 година, средствата од буџетската програма за библиотечната дејност беа распределени за следниве намени и активности:

Програмски активности	Исплатени средства
Национални установи – Програмски средства (проекти и материјални трошоци за работа на установите)	16.163.831,00
Трошоци за електрична енергија, комунални, греење	10.280.000,00
Испратнини за пензионирање, солидарна парична помош за вработените, комисии, пренесена обврска	1.741.165,00
Локални установи	688.864,00
Здруженија на граѓани	35.000,00
ВКУПНО	28.908.860,00

На Годишниот конкурс за поддршка на проекти од национален интерес во културата од библиотечната дејност за 2022 година се поддржани вкупно 103 проекти, и тоа: 50 проекти на 5 национални библиотечни установи, 32 проекта на други национални установи, 20 проекти на 14 локални установи, 1 проект на 1 здружение на граѓани. Реализирани се сите проекти и се искористени сите одобрени средства за оваа година.

Основните и битни функции на секоја библиотека, кои претставуваат и законска обврска, се поддржуваа и во 2022 година. Такви се: збогатувањето на книжниот фонд на библиотеките, континуираното функционирање на библиотечно-информацискиот систем КОБИСС.МК, стручното оспособување на библиотечен кадар, а за заштитата на целокупниот библиотечен материјал се опфатени сите мерки и постапки што се преземаат за да се спречи, да се одложи или да се намали оштетувањето на библиотечниот материјал.

Најзначајни проекти за 2022 година поддржани во рамките на Годишната програма за финансирање проекти од национален интерес подредени по области се следниве:

- Купување публикации.
- Мобилен информатички и комуникациски центар.
- Подготвување информации за националната издавачка продукција преку изработка и објавување на македонската тековна библиографија и други библиографии.
- Претплата на онлајн електронски списанија и книги и офлајн информациски бази на податоци.
- Конзервација, реставрација и превентивна заштита на библиотечниот материјал.
- Континуирано функционирање на библиотечно-информацискиот систем КОБИСС.МК и основна функционалност на центарот НУБ – ВБМ.
- Стручно оспособување на библиотечен кадар.
- Проекти за лица со посебни потреби.
- Проекти наменети за деца.
- Активности за популаризација на книгите.

Збогатувањето на книжниот фонд и натаму останува една од основните и битни функции на секоја библиотека. Тоа се претежно изданија преку кои се следи македонската тековна издавачка продукција и по нивната обработка, се ставаат на јавен достап и нивно користење. Се купуваат македонски публикации за меѓународна размена преку кои на меѓународната јавност перманентно ѝ се презентира и ѝ станува достапна книжната продукција или продукцијатапубликувана поинаку. На овој начин, македонската издавачка продукција е застапена во голем број светски библиотеки, како и во универзитетски, славистички и научни центри.

За да дојде книгата до читателите во најтешко достапните места во нашата држава, Министерството поддржува и подвижни библиотеки. Даде поддршка на одржувањето на мобилниот информатички и комуникациски центар „Инфобус", кој успешно опслужува 18 населени места во Општина Штип. Во овие места живее население со различна етничка припадност.

Македонската тековна библиографија има цел да ја претстави издавачката продукција на монографски публикации, статии и прилози и сериски публикации издадени во Република Македонија. Свеските од сериите од Македонската тековна библиографија се дистрибуираат до библиотеките во РСМ и до сто и дваесет светски библиотеки, со што се афирмираат македонските културни и научни достигнувања.

Унапредување на информациските услуги во квалитативна и во квантитативна смисла, нивно промовирање, презентирање, како и пребарување од корисници кои се дел од научната и културната јавност во земјава и во странство. Со средствата одвоени за оваа намена се овозможува пристап до електронски списанија, електронски книги, документи, мапи, фотографии и други материјали.

За заштитата на целокупниот библиотечен материјал, опфатени се сите мерки и постапки што се преземаат за да се спречи, да се одложи или да се намали оштетувањето на библиотечниот материјал, на книжниот фонд ина македонскиот задолжителен архивски примерок, да се заштитат старите ракописи, старопечатените и ретките книги.

За обучување стручен кадар за користење на информатичката опрема и за работа со програмата КОБИСС,во НУ Национална и универзитетска библиотека „Св.Климент Охридски" – Скопје се одржуваат курсеви и обуки за едукација и стручно оспособување на постојниот библиотечен кадар од сите национални и јавни библиотеки и од библиотеки во установи што не се од културата.

Проекти наменети за неподвижни и изнемоштени лица кои, за жал, се наоѓаат во подредена состојба, изолација и има недостиг на сериозен пристап за овозможување на нивната ресоцијализација и вклучување во нормалниот живот. Со овие проекти се придонесува за поголема интеграција на овие лица во општеството, а со самото тоа ќе се промени и содржината на секојдневието на оваа категорија граѓани кон кои општеството има обврска да стори нешто повеќе.

Во голем број се и проектитешто се наменети за помладата популација во општеството – децата. Целта е привлекување и анимирање на оваа група население преку афирмација и популаризација на библиотеката.

Промовирањето и претставувањето на тековната книжна продукција и на новооткупените книги беа присутни речиси во секоја библиотечна установа во Републиката. Поточно, поддржани се сите библиотечни установи што доставиле пријави за финансирање вакви проекти.

➢ МУЗЕЈСКА ДЕЈНОСТ

Во 2022 година, средствата од музејската дејност и заштитата на нематеријалното културно наследство беа распределени за следниве активности:

Програмски активности	Исплатени средства
Национални установи	
Програмски средства (проекти и материјални трошоци за работа на установите)	70.107.041,00
Трошоци за електрична енергија, комунални трошоци, греење	28.753.550,00
Отпремнини и парична помош за вработените	3.073.844,00
Одобрени проекти на Конкурсот за 2022 година	
Локални установи	3.373.250,00
Други буџетски корисници	1.815.500,00
Здруженија на граѓани и НВО	3.797.600,00
Поединци – физички лица	689.950,00

Во рамките на Годишниот конкурс за поддршка на проекти од национален интерес во културата од музејската дејност и заштитата на нематеријалното културно наследство беа поддржани 299 проекти од областа на археологијата ,етнологијата, историјата, историјата на уметноста, природонауката и заштитата на нематеријалното културно наследство, и тоа: 140 проекти на 16 национални установи, 67 проект на 13 локални музејски установи, 15 проекти на 8 други буџетски корисници, 40 проекти на 37 здруженија на граѓани и НВО и 8 проекти на 8 поединци – физички лица. Од нив беа реализирани 270 проекти, односно околу 80 % од одобрените проекти во 2022 година.

Во програмата за 2022 година фокусот беше ставен на: систематските археолошки ископувања, природонаучните и етнолошките истражувања, каталогизацијата, непосредната конзервација на музејските предмети и заштитата на визуелната етнологија, откупот, воспоставувањето нови музејски поставки, гостувањата на повремени изложби, популаризацијата и презентацијата на нематеријалното културно наследство, како и дигитализацијата на духовното културно наследство.

Приоритет беше остварувањето на непосредната заштита на сите видови движно културно наследство, вклучително и валоризацијата и ревалоризацијата на движното и духовното културно наследство, обезбедувањето траен електронски запис и ефикасен пристап

до документацијата за културното наследство и поттикнувањето на националните и на калните установи за поголема соработка со граѓанскиот сектор и со организациите на лицата со попреченост.

5. СЕКТОР ЗА МЕЃУНАРОДНА СОРАБОТКА И СОРАБОТКА СО УНЕСКО

Во 2022 година, средствата за меѓународна дејност беа распределени за следниве програмски активности:

Програмски активности	Исплатени средства
Национални установи	
Програма 90 (Билатерална соработка, мултилатерална соработка и соработка со НР Кина)	17.087.363,00
Програма 93 (Центри во странство)	200.000,00
Одобрени проекти на Конкурсот за 2022 година	
Програма 90 (Билатерална соработка, мултилатерална соработка и соработка со НР Кина)	23.289.130,00
Програма 93 (Центри во странство)	5.195.442,00
Програма предложена и реализирана од директорите на културно-информативните центри во странство	2.222.700,00
Претставувања во организација и со поддршка на Министерството за култура (Биенале на ликовната уметност во Венеција, Денови на македонската култура во Чешката Република, учество на EXPO DUBAI) и котизации за партиципација во меѓународни организации	11.103.215,00

Во рамките на Годишниот конкурс за поддршка на проекти од национален интерес во културата – меѓународна дејност за 2022 година беа поддржани 221 проект, од кои беа реализирани 194 проекти (88% реализација), 92% од одобрените проекти во Програма 90 (Билатерална соработка, мултилатерална соработка и соработка со НР Кина) и 92 % во Програма 93 (Центри во странство). Истовремено беа поддржани 52 проекта на националните институции од областа на културата во делот на меѓународната дејност (реализирани се 45 проекти) Програма 90, и 2 проекта во Програма 93 (Центри во странство), реализиран е 1 проект). Министерството за култура поддржа и 16 проекти кои беа предлог на директорите на културно-информативните центри во странство (од нив се реализираа 13 проекти).

Заложбите на Министерството за култура и во 2022 година беа да се поддржат: квалитетни и иновативни проекти; проекти во кои се вклучени автори и репродуктивни уметници со веќе потврдена репутација на национално и на меѓународно ниво; проекти кои се во функција на промоција на млади талентирани уметници; проекти кои се резултат на копродукциска соработка или соработка со меѓународни субјекти од областа на културата; проекти што ќе се реализираат во земјите претседавачи со ЕУ и во градовитеевропски престолнини на културата; проекти што ќе се реализираат во рамките на платформата „16+1" и што се однесуваат на соработка со меѓународните организации. Во таа насока, од поголемите

претставувања се издвоија: настапите на Драмскиот театар од Скопје во Љубљана, Сараево и во Подгорица во рамките на Регионалната унија на театри РУТА; гостувањето на Националната филхармонија во Белград; реципрочното гостување на Националната опера и балет во Варна; турнејата на Ансамблот за народни песни и игри „Танец" во САД, Канада и во Хрватска;претставувањето на Ансамблот на албански ора и песни на „DUBAI EXPO" и во Унгарија. Од реализираните проекти на другите корисници, вниманието на јавноста во регионот го привлекоа: настапите на ансамблот „Профундис"; концертите на Дино Имери, Арда Мустафаоглу, Ева Богоевска, Ана Гацева, Нита Груби, дуетот Гелебешеви; концертната турнеја на Тони Китановски; настапите на културно-уметничките друштва „Дримкол", „Илинден", „Вапцаров",„Звуците на Каршиака", „Емин Дураку", „Ибе Паликука"; изложбите на Ивана Урошевиќ „Прес ту егзит", Никола Смилков, Осман Демири, Синиша Кашавелски и др. Традиционално се одржа и манифестацијата „Македонско културно лето во Корча и Пустец", а се реализираа и активностите на македонско-хрватското друштво„Марко Марулиќ".

Посебен акцент во 2022 година беше ставен на поддршката на иницијативите кои се во насока на усогласување на културните политики во Република Северна Македонија со релевантните културни политики, пред сè, на ОН, УНЕСКО, ЕУ, како и на активна партиципација на нашата држава во политиката на ЕУ за отворање и збогатување на европскиот културен простор.

➢ **Меѓународни документи, спогодби и програми за соработка**

Министерството за култура континуирано ја остварува билатералната соработка со другите земји и врз основа на меѓународни документи, спогодби и програми, кои се правна рамка за институционално поврзување на државите. Во текот на 2022 година се вршеше усогласување на текстовите на билатералните документи со: Република Косово, Црна Гора, Република Грција, Република Австрија, Арапската Република Египет, Соединетите Мексикански Држави, Државата Катар, Обединетите Арапски Емирати и др. Во текот на годината беа потпишани: спогодби/договори со Република Хрватска, Италијанската Република, Република Србија и со Република Бугарија; Меморандумот за разбирање и културна соработка во Западен Балкан; Меморандумот за разбирање и соработка во областа на кинематографијата и аудиовизуелните активности во Западен Балкан; Договорот за соработка меѓу Република Северна Македонија и Република Албанија за враќање на незаконски изнесени икони во земјата на потекло. Врз основа на овие билатерални документи, преземени се повеќе активности што треба да се реализираат во периодот што следува.

➢ **Учества на меѓународни настани, традиционални манифестации, комплексни претставувања**

Република Северна Македонија континуирано партиципира на светски етаблираните културни настани од типот на Биеналето на ликовната уметност и на архитектурата во Венеција. Во таа смисла, во 2022 година Република Северна Македонија беше претставена на оваа престижна манифестација преку проектот „Landscape Experience" на авторите Роберт Јанкуловски и Моника Мотевска (куратор: Национална галерија на Република Северна

Македонија), кој беше проследен со големо внимание од културната јавност и посетителите на Биеналето.

Во контекст на континуираното присуство на Република Северна Македонија во светските метрополи, треба да се спомене и одржувањето на традиционалната манифестација „Македонија во чест на Св. Кирил во Рим", која се реализира веќе пет децении. Во 2022 година,во рамките на манифестацијата беше реализиран концерт на македонскиот тенор Благој Нацоски во придружба на Александро Дагостини. На програмата на концертот беа застапени дела од Тодор Скаловски, Трајко Прокопиев, Благој Цанев и др.

- **Саеми на книгата**

Република Северна Македонија со исклучително внимание настојува да ги претстави своите книжевни, преведувачки и издавачки достигнувања на светските книжевни настани. Во 2022 година, во рамките на Конкурсот за меѓународна дејност беше поддржано учеството на Саемот на книгата во Лајпциг и на Саемот на книгата во Франкфурт, но не беа реализирани.

- **Културно-информативни центри во странство**

Министерството за култура, преку своите годишни програми, континуирано поддржува и проекти што се реализираат во културно-информативните центри во странство и кои овозможуваат претставувања на творештвото на авторите од Република Северна Македонија и на репродуктивните уметници како и збогатување на нивните искуства и контакти.

Воизминатитегодинисезголемиинтересотзаотворањеновицентри. Во таа смисла, се очекува во 2023 година Собранието на Република Северна Македонија да го ратификува Договорот меѓу Република Северна Македонија и Република Србија за отворање културно-информативни центри во двете држави по што ќе се спроведат процедурите за нивно отворање. Исто така, актуелна е иницијативата за отворање центри во Брисел, во Париз итн.

Програмата на центрите во 2022 година, со мали исклучоци, беше комплетно реализирана.Пред странската јавност во Њујорк, Софија, Тирана, Истанбул и во Загреб се претставија музичките уметници: Владимир Костов со Марија Вршкова; Билјана Јосифов со Кирил Јосифов и Иван Еминовиќ; Исмет Вејсели со Анеса Зајази и Анастасија Кичевска; Здравко Ангелов со Владимир Лазаревски, Горан Јанев и Ванчо Стојановски; ликовните автори Слободан Милошевски, Имер Бајрами, Беди Ибраими, Нора Халими и др.

Повеќе години Министерството за култура на Република Северна Македонија на годишно ниво поддржува и двомесечен престој на 6 македонски уметници во македонското ателје при Меѓународниот град на уметностите во Париз. Овој престој е убава можност за уметниците од нашата земја да соработуваат со своите колеги од светот и да реализираат изложби во овој реномиран културен простор. Во 2022 година беше реализиран престој на неколку уметници во Париз, меѓу кои: Гоце Илиевски, Никола Пијанманов и Страхил Петровски.

- **Мултилатерална соработка**

Што се однесува на мултилатералната соработка, Министерството за култура, во чии рамки дејствува Националната комисија за УНЕСКО, во 2022 година беше вклучено во проекти и иницијативи на Организацијата.

Во оваа насока, треба да се истакне дека особено внимание беше посветено на активностите што се однесуваат на состојбата со „Природното и културното наследство на Охридскиот Регион", добро впишано на Листата на УНЕСКО за светско наследство. До Центарот за светско наследство на УНЕСКО беше доставен Извештајот за состојбата со заштитата на природното и културното наследство на Охридскиот Регион и напредокот во спроведувањето на препораките од Одлуката на Комитетот за светско наследство на УНЕСКО (44 COM 7B.77).

Во периодот од 18 до 20 април 2022 година, во Охрид беше реализирана Советодавната мисија на експертите од УНЕСКО/ИКОМОС за хотелот „Палас" во Охрид и беше доставен Извештај од реализираната мисија со препораки за понатамошно постапување.

На 27 април 2022 година во Поградец, Република Албанија, се одржа заеднички работен состанок на политичко ниво во рамките на Заедничкиот комитет меѓу Република Северна Македонија и Република Албанија за управување со сливот на Охридското Езеро. Овој состанок произлезе од обврските од Одлуката на Комитетот за светско наследство на УНЕСКО (Фужу, НР Кина, јули 2021 г.) и договорените чекори и обврски од заедничката Декларација на Националните комисии за УНЕСКО на Северна Македонија и на Албанија (јули 2021 г.).

Заради согледување на актуелните состојби со заштитата на „Природното и културното наследство на Охридскиот Регион", како и препораките од реактивните мониторинг мисии на УНЕСКО и неговите советодавни тела, во ноември и во декември 2022 година беа одржани состаноци на кои присуствуваа ресорните министри, градоначалниците, директори на агенции и институции, претставници на граѓанскиот сектор и на нив се разгледуваа преземените активности од страна на сите засегнати страни во однос на нивното исполнување.

Од 17 до 21 октомври 2022 година во Охрид, Регионалното биро за наука и култура на УНЕСКО во Европа со седиште во Венеција, Италија, со логистичка поддршка од Националната комисија за УНЕСКО и други надлежни институции, организираше тренинг-работилница „Градење на иднина отпорна на климатски промени: развој на капацитети за адаптација на климатските промени и управување со ризици од катастрофи во избрани локалитети на УНЕСКО во Југоисточна Европа".

Што се однесува на активностите на УНЕСКО поврзани со Конвенцијата за заштита на нематеријалното културно наследство, треба да се истакне дека на 17. сесија на Меѓувладиниот комитет за заштита на нематеријалното културно наследство, која се одржа од 28 ноември до 3 декември 2022 година во Рабат, Кралство Мароко, беше усвоен Извештајот на нашата држава во рамките на првиот циклус на периодичното известување за имплементација на Конвенцијата од страна на државите членки во Европа. УНЕСКО, во рамките на Фондот на оваа конвенција, додели финансиски средства за учеството на д-р Мери Стојанова, 'фокал поинт' за нематеријално културно наследство, на оваа сесија.

Во рамките на проектот „Образование за холокаустот и меѓукултурното разбирање во Југоисточна Европа: обновување на екс-југословенскиот павилјон во Аушвиц-Биркенау", координиран од страна на Регионалното биро на УНЕСКО за наука и култура, до државите учеснички беше доставен Нацрт-текстот на Договорот за повторно воспоставување на заедничкиот павилјон во Блокот 17 во Државниот музеј Аушвиц-Биркенау, во кој се содржани оберските на државите.

Министерството за култура, во соработка со Град Скопје и Регионалното биро на УНЕСКО за наука и култура во Европа, на 6 јуни 2022 година организираше онлајн работилница на која од страна на УНЕСКО беше претставена пилот-имплементацијата на Тематските индикатори за културата во Агендата за 2030 година во Република Северна Македонија и Град Скопје. На работилницата, покрај претставниците на УНЕСКО, учествуваа и претставници од неколку министерства, од Државниот завод за статистика, од Град Скопје и претставници на национални и на локални институции и на граѓанскиот сектор.

Во Програмата на УНЕСКО за прославување јубилеи на историски настани и еминентни личности за периодот 2022 – 2023 година, УНЕСКО го прифати јубилејот „100-годишнина од раѓањето на Ацо Шопов, поет (1923 – 1982), додека во рамките на Програмата за партиципација на УНЕСКО за периодот 2022 – 2023 година беа одобрени 4 проекти со финансиска поддршка во вкупен износ од 108 600 американски долари, и тоа: „Поезија: творештво, превод и оптек на делата, денес и утре – Меѓународен колоквиум во чест на Ацо Шопов" – Македонска академија на науките и уметностите од Скопје, доделени 25 000 американски долари; „Интернационален форум на градовите од мрежата на УНЕСКО: Жените во аудиовизуелните медиуми – зајакнување на улогата на жената во аудиовизуелните медиуми" –Здружение за филмска уметност „Центар за филм" од Битола, доделени 24 000 американски долари; „Балансирано образование за сите, преку физички активности, креативни предизвици и помош во заедницата, за време на пандемија и постпандемија" – Здружение на граѓани за индивидуален, организациски и општествен развој – Раст и развој од Скопје, доделени 23 000 американски долари и регионалниот проект „Балканска уметничка мрежа за младинска мобилност" –Здружение на граѓани „Академија Балканика Еуропеана" од Скопје, доделени36 600 американски долари.

На Повикот од УНЕСКО за финансирање проекти од Меѓународниот фонд за културната разновидност за 2022 година, нашата држава, во онлајн платформата на УНЕСКО за понатамошна финална селекција, го поднесе проектот „Алијансите на културата во борбата против ксенофобијата: креативните индустрии како средство за надминување на културниот конфликт и зајакнување на економиите" на Институтот за општествени и хуманистички науки–Скопје.

Важно е да се истакне и формирањето на Катедрата на УНЕСКО за писменоста за иднината и на медиумската и информатичката писменост во рамките на Институтот за комуникациски студии од Скопје.

Во рамките на членувањето во Меѓународната фондација „Форум на словенските култури", во 2022 година, како една од земјите основачи, обезбедивме средства за котизација, но се вклучивме и во иницијативите и активностите на оваа еминентна организација. Особено треба да се истакне дека на осмото доделување на наградата „Жива" за најдобар музеј од

словенските држави што се одржа од 16 до 19 ноември 2022 година во Брежице, Република Словенија, меѓународното жири му го доделе престижното Специјално признание за креативност на Музејот на современата уметност од Скопје.

Како и секоја година, за членувањето во меѓународните организации во кои партиципираме како држава преку своите институции, здруженија и експерти од областа на културата и кои се со консултативен статус при УНЕСКО и други меѓународни организации, Министерството за култура обезбеди финансиска поддршка за покривање на трошоците за годишните котизации/членство и за реализација на одредени активности во рамките на соодветните меѓународни организации (ИКОМ, ИКОМОС, АИКА, ИССН, ИФЛА, АЦЕ, ФИАФ, ЦИОФФ).

6. ***СЕКТОР ЗА ЕВРОПСКИ ИНТЕГРАЦИИ***

Во 2022 година, средствата за Програмата од областа на европските интеграции беа распределени за следниве активности:

Програмски активности	Исплатени средства
Национални и локални установи	Вкупно: 1.444.655,00
-програмски средства (финансиска поддршка за одобрени проекти на националните и на локалните установи на Конкурсот за 2022 година)	1153.085,00
– програмски средства (исплата на авиобилети за потребите на Министерството за култура)	194.860,00
Влезен билет за учество во Програмата за културните патеки на Советот на Европа	96.710,00
<u>Други корисници</u>	**Вкупно:** 9.928.247,00
Поддржани проекти на правни лица од Република Северна Македонија од програмата Креативна Европа (2014 – 2020) и 2021 – 2022, потпрограма Култура	8.048.947,00
Поддржани проекти на правни лица од Република Северна Македонија што се поддржани од пилот-проектот на Извршната агенција за образование и култура на Европската Унија: Проекти за соработка во Западен Балкан „Зацврстување на културната соработка и конкурентноста на културните и креативните индустрии во Западен Балкан" за 2022 година	1.879.300,00
Влезен билет за програмата „Креативна Европа– потпрограма Култура (2014– 2020)", 2022 година	**Вкупно:** 4.454.620,00
Вкупно исплатени средства за реализација на Програмата на Секторот за европски интеграции	**Вкупно:** 15.827.522,00

<u>Забелешка:</u> Пренесени обврски од 2022 во 2023 година, врз основа на кофинансирање на проекти на Креативна Европа и Западен Балкан, во вкупен износ од 608.635,00 денари.

1.Програма „Креативна Европа на ЕУ" 2021 – 2027

Меѓународниот договор меѓу Република Северна Македонија и Европската Унија за учество на Република Северна Македонија во Креативна Европа 2021 - 2027 официјално беше потпишан на 6.12.2021 година и стапи во сила со Одлуката на Владата за предвремена примена на Спогодбата меѓу Европската Унија и Република Северна Македонија за учество на

Република Северна Македонија во програмата Креативна Европа (2021 – 2027) (Службен весник бр. 296 од 28.12.2021 г.).

Со пристапувањето во новата програма Креативна Европа 2021 – 2027 година, нашата држава преку надлежните владини органи, Министерството за култура (координативно тело) и Агенцијата за филм на Република Северна Македонија (партнерска организација), започна да го спроведува третиот програмски циклус на програмата на Европската Унија наменета за културните, креативните и аудиовизуелните сектори (I програмски циклус –Култура 2007 – 2013 и II програмски циклус Креативна Европа 2014 – 2020).

Во 2022 година, Министерството за култура и Агенцијата за филм на РСМ ја реализираа уплатата на влезниот билет за учество во програмата Креативна Европа 2021 – 2027, како дел од обврските што произлегуваат од меѓународниот договор.

Цели, приоритети, буџет на програмата Креативна Европа 2021 – 2027

Програмата ја препознава културната разновидност како главен приоритет преку кој треба да се одговори на предизвиците со кои денес се соочуваат културниот, креативниот и аудиовизуелниот сектор.

Приоритети на Програмата се: заштита, развој и унапредување на културната и јазичната разноводност и наследство, како и зајакнување на конкурентноста и економскиот потенцијал на културните и креативните сектори и на аудиовизуелниот сектор.

Програмата стреми кон усогласување на овие приоритети со подемот на дигиталните, инклузивните и еколошките политики на Европската Унија, во насока на обезбедување нивна одржливост.

Креативна Европа 2021 – 2027 е составена од три потпрограми: Култура, МЕДИА и Меѓусекторски дел, кои, пред сè, се наменети за поддршка на транснационалната европска соработка во релевантните сектори.

- Вкупниот износ на финанасиски средства обезбедени од страна на Европската Унија за оваа програма е 2,44 милијарди евра заепериодот од 2021 до 2027 година.
- Финансирањето на Европската Унија во рамките на различните акции на програмата изнесува од 80% до 50%, што е потврда за високото учество на неповратни средства и високиот износ на максимални средства за одобрени проекти.

Програмата нуди можност за различни видови поддршка на релевантните сектори и опфаќа многубројни целни групи како потенцијални учесници во проектите (културни и креативни сектори, аудиовизуелен сектор, образовни институции, граѓански здруженија, општини и локални институции, приватни организации и др.).

Влијанието (импактот) што се остварува со резултатите од имплементираните проекти претставува значајна поддршка во развојот на културниот, креативниот и аудиовизуелниот сектор на национално ниво. Програмата овозможува максимална транспарентност и видливост на проектите и нивното влијание.

Имплементација на Креативна Европа

Во согласност со меѓународниот договор, на 11.2.2022 година Министерството за култура, како координативно тело, достави номинација за Канцеларијата на Креативна Европа

2021 – 2027 (потпрограми Култура и МЕДИА) на РСМ, преку која се спроведува програмата на национално ниво. Во согласност со прописите на ЕУ, Канцеларијата (две засебни одделенија во рамките на Министерството за култура и Агенцијата за филм) функционира како советодавно и информативно тело за Програмата, а програмското работење на Канцеларијата е 60% кофинансирано од Извршната агенција за образование и култура при Европската комисија. Во меѓувреме, Министерството за култура, преку Одделението за Креативна Европа – потпрограма Култура, ги администрираше процесите поврзани со трансформацијата на претходниот програмски циклус во новиот програмски циклус, како и процесите во врска со трансформацијата и функционирањето на Канцеларијата за Креативна Европа (потпрограми Култура и МЕДИА). Во согласност со предвидените рокови, Канцеларијата на Креативна Европа ја подготви и ја достави до донатор апликацијата за кофинансирање на нејзиниот двогодишен план за акција (2022 – 2024 година) по што следуваше период на нејзина евалуација и администрирање на онлајн процесот (GAP)запотпишување на грант-договорот меѓу донаторот, Извршната агенција за образование и култура, Министерството за култура и Агенцијата за филм. Грант-договорот беше потпишан на 21 декември 2021 година, а Канцеларијата започна официјално да функционира од 1 јануари 2023 година.

Јавни настани и индивидуални консултации во 2022 година

Одделението за Креативна Европа – потпрограма Култура при Министерствотоза култура,во соработка со Агенцијата за филм на РСМ,на29.4.2022 и 6.5.2022 година, реализираше информативни настани за програмата Креативна Европа 2021 – 2027 во Скопје и во Битоласо цел да ја промовира оваа програма на ЕУ и специфичните повици. Во предофицијалниот период на работењето на Канцеларијата, во 2022 година редовно се одржуваа консултативни состаноци со заинтересираните потенцијални апликанти, а со цел да се обезбеди техничка помош на заинтересираните апликанти.

Македонските организации, во рамките на новиот програмски циклус, учествуваат во копродукциски европски проекти поддржани од следниве категории на потпрограмата Култура: Проекти за европска културна соработка, Циркулација на европски книжевни дела, Платформи и посебната акција Паневропски културни ентитети.

Министерството за култура продолжи со кофинансирање на поддржаните проекти од потпрограмата Култура.

2. **Агендата на ЕУ за Западен Балкан за иновации, истражување, образование, култура, млади и спорт**

Министерството за култура активно учествуваше во Програмата за Западен Балкан на Европската комисија, која има цел да ја зацврсти соработката меѓу Европската комисија и земјите од Западен Балкан во процесот на преговорите во повеќе области, меѓу кои и во секторот „култура“.

Министерството за култура достави приоритети до Европската комисија со цел тие да бидат вградени во текстот на Агендата. Министерството активно учествуваше во активностите поврзани со Агендата на ЕУ за Западен Балкан за иновации, истражување, образование, култура, млади и спорт, како што е учеството на подготвителниот состанок и на Состанокот на

министрите за култура во рамките на платформата што се одржа на 27 и 28 јуни, а на кој учествуваше и министерот за култура.

3. Соработка со Советот на Европа

Претставници од Секторот за европски интеграции редовно учествуваат на состаноци на Управувачкиоткомитетзакултура, наследство и предел (CDCPP) на Советот на Европаи на други настани поврзани со програмата Културни патеки на Советот на Европа, при што се разгледуваат и можностите за конкретна соработка во сферата на културата со цел развој на културниот туризам и општиот економски развој на државата.

Во оваа насока, претставник на Министерството за култура учествуваше на 11. пленарна сесија на Управувачкиот комитет на Советот на Европа за култура, наследство и предел (CDCPP), која се одржа од 23 до 25 ноември 2022година во Стразбур, Франција.

Со цел зацврстување и продлабочување на соработката со Советот на Европа во рамките на Програмата за културните патеки, Република Северна Македонија од 16.9.2022 година официјално пристапи кон Проширениот парцијален договор за културните патеки на Советот на Европа (ЕРА), а е во тек постапката за зачленување на ЈНУ „Институт за старословенска култура" – Прилеп во асоцијацијата на Културната патека на Св. Кирил и Методиј.

Во согласност со обврските што произлегуваат од пристапувањето кон горенаведениот договор, Секторот за европски интеграции изврши уплата на придонеси кон Советот на Европа за периодот од 16.9.до 31.12.2022 година, во износ од 1.559,84 евра.

4. Инструмент за претпристапна помош и друга странска помош

Во текот на 2022 година продолжи националното кофинансирање на проектот „Конзервација и ревитализација на културно-туристичкиот комплекс Св. Ѓорѓи – Старо Нагоричане", кој е еден од најзначајните проекти поддржани преку ИПА, а се имплементираше во рамките на првата компонента ТАИБ 2009 – Помош при транзиција и институционална надградба.

Министерството за култура ќе продолжи да го финансира овој проект во согласност со Анексот на Основниот договор бр. 37-2234/1 од 23.2.2022 година, склучен меѓу Министерството за култура и НУ Национален конзерваторски центар – Скопје, и доставениот ревидиран Динамичен и финансиски план бр. 08-32/2 од 31.1.2023 година, за временскиот период 2022 – 2024 година, во вкупен износ од 16.350.000,00 денари, распределен по годишни фази, и тоа:

- за 2023 г. се предвидени 9.150.000,00 денари;
- за 2024 г. се предвидени 7.200.000,00 денари.

Во рамките на Годишниот конкурс на Министерството за култура за финансирање програми и проекти од национален интерес во културата за 2022 година, одобрени се финансиски средства за поддржување на вкупно 11 проекти од областа на европските интеграции, на 7 национални установи, во вкупен износ од 1.172.585,00денари.

Досега се склучени 7 договори со националните установи за учество во финансирање нивни програмски активности во областа на европските интеграции, а се исплатени средства

во вкупен износ од 1.153.085,00 денари на 7 национални установи,за реализација на нивните проекти и за членарини.

Во однос на програмите за прекугранична соработка на РС Македонија со соседните земји (Р Грција, Р Бугарија, Р Албанија, Р Косово и Р Србија), претставници од Секторот за европски интеграции, како членови на Комисијата за следење на овие програми, редовно доставуваа коментари и забелешки во однос на процедурите и активно учествуваа на состаноците одржани во текот на оваа година.

Исто така, претставник од Секторот за европски интеграции, како член/заменик-член, учествуваше на 11. состанок на Комитетот за следење на ИПАРД 2014 – 2020, кој се одржа на 1.12.2022 година во Маврово.

5. **Усогласување и усвојување на правото на ЕУ**

Во тековна 2022 година, на квартално ниво се реализираа активности за планирање, подготовка, следење и известување, за имплементација на Националната програма за усвојување на правото на Европската Унија (НПАА) Поглавје 26 и за ажурирање на матрицата. До Министерството за образование, со кое заедно го претставуваме Поглавјето 3.26, беа доставувани квартални извештаи за реализирани активности (тековна состојба, краткраткорочни и среднорочни приоритети), кои се однесуваа на:

1. Креативна Европа (КУЛТУРА И МЕДИА)
2. УНЕСКО
3. Меѓународна конвенција на УНЕСКО за заштита и унапредување на разновидноста на културните изрази и Охридски Регион
4. Законодавство
5. Креативни индустрии
6. Реформи во Министерството за култура во согласност со Европските принципи за реформи во јавната администрација и во насока на успешно спроведување на Стратегијата за култура 2018 – 2022.

Дополнително, на квартално ниво, на барање од Секретаријатот за европски прашања, Министерството за култура доставува ажуриран придонес кон извештајот на Европската комисија за Република Северна Македонија. Последниот извештај беше доставен за периодотоктомври 2021 – март 2022 година. Ажурираниот придонес се однесува на следниве области од културата:

1. Имплементација на стратегијата на Министерството за култура
2. Меѓународна конвенција на УНЕСКО за заштита и унапредување на разновидноста на културните изрази
3. Креативна Европа (КУЛТУРА И МЕДИА).

Исто така, до Секретаријатот за европски прашања беше доставен писмен материјал за постигнатите резултати на Министерството за култура за осумнаесеттиот Поткомитет за иновации, информатичко општество и социјална политика, како и материјал во однос на

заклучоците што произлегоа по одржувањето на Поткомитетот на 30 март 2022 година. Материјалот за Поткомитетот опфаќаше информации за:

1. Креативна Европа и МЕДИА.
2. Западен Балкан.
3.УНЕСКО – Активности поврзани со Охридскиот Регион како и Меѓународна конвенција на УНЕСКО за заштита и унапредување на разновидноста на културните изрази.
4. Легислатива.
5. Заштита на културното наследство, старите чаршии.

6. **Реализација на проектот: „Техничка помош за Министерството за култура и одбрани специјализирани тела за спроведување функционална анализа на институциите", финансиран од страна на ЕУ.**

Во рамките на процесот за проширување на Европската Унија и пристапните преговори на Република Северна Македонија, Европската комисија постојано ја нагласуваше потребата од спроведување на основните реформи на почетокот на процесот за проширување. Во оваа смисла, беше нагласена и неопходноста од реформирање на јавната администрација со креирање услови за функционална јавна администрација како приоритет за спроведување на правилата и стандардите на ЕУ. За постигнување на оваа цел, ЕУ непрекинато обезбедува аналитички и советодавни услуги, искуства, знаења и техничка помош за земјите кандидати. Притоа, се издвојува поддршката што ја добија Министерството за култура и Управата за заштита на културното наследство и Агенцијата за филм како одбрани специјализирани тела од областа на културата, преку проектот:„Техничка помош за Министерството за култура и одбрани специјализирани тела за спроведување функционална анализа на институциите".

Главната цел на овој проект е да се обезбеди предлог за реформски опции за засилување на ефективноста и ефикасноста на културната администрација заради професионален развој и подобрување на перформансите во овој сектор.

Проектот се спроведуваше во неколку фази. Започна во април 2021 година, со потпишување на договорот со консултантската компанија „Планет СА" и Делегацијата на ЕУ во Република Северна Македонија, а заврши во мај 2022 година.

Во текот на реализацијата на проектот, проектниот тим, составен од меѓународни експерти, изработи 6 извештаи кои даваат конкретни практични препораки за: подобрување на стратешкото размислување и кординацијата на политиките и програмите во областа на културата, искористувајќи го притоа целосниот капацитет на Министерството за култура и одбраните специјализирани тела.

7. **Преговарачки процес со Европската Унија**

На 18.10.2022 година во Брисел, министерката за култура на РСМ учествуваше на објаснувачкиот состанок на Европската комисија за Поглавје 3.26 (Образование и култура).

7. *СЕКТОР ЗА ИНВЕСТИЦИОНИ РАБОТИ*

Секторот за инвестициони работи, како организациска единица во Министерството за култура,во согласност со подзаконските акти за внатрешна организација и за систематизација на работните места на Министерството за култура, е надлежен сектор во Министерството за следење на реализацијата на инвестиционите објекти од областа на културата и за следење на состојбата на објектите и опремата во културата со инвестициско и техничко одржување на објектите и на опремата во државна сопственост од областа на културата со нивно осигурување.

Како главни работи и работни задачи на Секторот за инвестициони работи и на одделенијата во негов состав, во согласност со Правилникот за внатрешна организација и работа на Министерството за култура, предвидени се:

- извршување студиско-аналитички работи за инвестиционите објекти на Министерството за култура и за инвестициите и осигурувањето на објектите во државна сопственост што ги користат установите од областа на културата;
- следење и реализација на инвестиционите објекти и следење на состојбата на објектите и на опремата во државна сопственост што ги користат установите од областа на културата од аспект на потреба за тековно инвестирање и одржување;
- осигурување на објектите во државна сопственост што ги користат установите од областа на културата;
- изготвување анализи, осврти и програми за утврдување на буџетската политика за инвестиции и друго.

Секторот за инвестициони работи е составен од две одделенија, и тоа: Одделение за инвестиции и осигурување и Одделение за следење и реализација на инвестициони објекти.

I. ИЗВРШЕНИ РАБОТИ ВО ОДДЕЛЕНИЕТО ЗА ИНВЕСТИЦИИ И ОСИГУРУВАЊЕ ВО 2022 ГОДИНА

Врз основа на член 70 став (5) од Законот за културата („Службен весник на РМ" бр.31/98, 49/03, 82/05, 24/07, 116/10, 47/11, 51/11, 136/12, 23/13, 187/13, 44/14, 61/15, 154/15, 39/16, 11/18 и 11/18), Министерот за култура, на предлог од комисиите, одлучува за проектите што се поддржани во годишните програми на националните установи.

Во делот на инвестициско одржување и набавка на опрема за националните установи за 2022 година, Министерството за култура поддржа вкупно 102проекта кои беа содржани во годишните програми за работа на националните установи од областа на културата за 2022 година.

Во овој дел беа финансирани и реализирани следниве проекти:			
Ред. бр.	Назив на националната установа	Назив на проектот	Износ со кој се финансира проектот
1	НУ Завод за заштита на спомениците на културата и музеј–Струмица	Изготвување на идеен проект за санација, реконструкција и адаптација на зграда од струмичката касарна	150.000,00
2	НУ Завод за заштита на спомениците на културата и музеј–Прилеп	Санација на фасадата и смена на дотраената столарија во Меморијалниот музеј „11 Октомври 1941"	139.948,00
3	НУ Завод за заштита на спомениците на културата и музеј–Прилеп	Опремување на мултимедијална училница (за работа со ученици) со интерактивна смарт-табла	60.000,00
4	НУ Завод за заштита на спомениците на културата и музеј–Прилеп	Набавка на опрема: компјутер, скенер-печатач и надворешна меморија	45.000,00
5	НУ Завод за заштита на спомениците на културата и музеј–Прилеп	Опремување на Меморијалнио тмузеј „11 Октомври"со дигитална апаратура (лаптоп, скенер, печатач)	50.000,00
6	НУ за управување со археолошкиот локалитет Стоби–Градско	Санација на ноќната илуминација на археолошкиот локалитет Стоби	1.942.976,00
7	НУ за управување со археолошкиот локалитет Стоби–Градско	Систем за електронска сигурносна опрема и опрема за видео надзор	498.072,00
8	НУ Кинотека на Република Северна Македонија–Скопје	Адаптација на влезната партија со портирница во објектот библиотека „Другарче" при Кинотеката	720.598,00
9	НУ Кинотека на Република Северна Македонија–Скопје	Климатизација и вентилација на кино салата	1.143.420,00
10	НУ Центар за култура „Никола Јонков Вапцаров" – Делчево	Набавка на инвертори	104.000,00
11	НУ Центар за култура „КочоРацин" –Кичево	Санација и реконструкција на таваните во фоајето	900.000,00
12	НУ Центар за култура „Браќа Миладиновци" –Струга	Санација/поправка и адаптација на платото и на влезот во дирекцијата на НУ Центар за	420.000,00

		култура „Браќа Миладиновци" –Струга	
13	НУ Центар за култура „Ињо Антески-Смок" –Тетово	Реконструкција на покривната конструкција– купола	2.900.000,00
14	НУ Центар за култура „Ињо Антески-Смок" –Тетово	Реконструкција на Анекс Ц	2.425.000,00
15	НУ Центар за култура „Ацо Шопов"	Санација на санитарните јазли	1.238.498,00
16	НУ Центар за култура „Ацо Шопов"	Набавка на ламинат, подна пологa ПВЦ и винилни плочи и нивна монтажа	448.383,00
17	НУ Центар за култура „Ацо Шопов"	Набавка на светлосна и на тонска опрема	324.500,00
18	НУ Центар за култура „Ацо Шопов"	Молерисување на дел од една целина на НУ ЦК „Ацо Шопов" – Штип	139.594,00
19	НУ Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски" – Скопје	Санација на депоата за сместување на библиотечни фондови (прва фаза)	500.000,00
20	НУ Национална и универзитетскабиблиотека „Св. Климент Охридски" -	Замена на подни облоги и набавка на нов инвентар во читалниците	461.380,00
21	НУ Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски"	Инсталирање посебен систем за видео надзор на корисничкиот дел и на читалниците	159.064,00
22	НУ Универзитетска библиотека „Гоце Делчев" –Штип	Адаптација на дотраен под и на примоиздавачко возрасно и детско одделение	842.145,00
23	НУ Универзитетскабиблиотека „Гоце Делчев" –Штип	Набавка на компјутерска опрема	200.000,00
24	НУ Театар „Комедија"	Демонтирање и изработка на противпожарни врати во салата и врата за влез на декор	599.409,00
25	НУ Театар „Комедија"	Обновување на светлосниот парк	360.760,00
26	НУ Театар „Комедија"	Реновирање на тоалетите	2.387.388,00
27	НУ Албански театар	Доработка на покривната конструкција	859.704,00
28	НУ Албански театар	Набавка на опрема	413.738,00
29	НУ Албански театар	Тековно одржување на објектот	641.962,00
30	НУ Уметничка галерија	Адаптација на канцеларија во НУ Уметничка галерија	179.864,00
31	НУ Уметничка галерија	Набавка на клима-уреди	56.000,00
32	НУ Уметничка галерија	Набавка на компјутерска опрема	155.000,00
33	НУ Музеј на современата уметност	Санација на партерот и напристапните скали	138.768,00

34	НУ Музеј Куманово	Плато пред Меморијалниот центар „АСНОМ" во село Пелинце	279.000,00
35	НУ Музеј Куманово	Одржување на музејските згради	271.900,00
36	НУ Музеј на Тетовскиот крај-Тетово	Санација на новата управна зграда на НУ Музеј од Тетово	1.400.000,00
37	НУ Историски музеј Крушево	Завршна фаза од поставување дограма во Музејот на Илинденското востание и КрушевскатаРепублика	350.000,00
38	НУ Историски музеј Крушево	Огласни табли	27.438,00
39	НУ Историски музе јКрушево	Набавка на машина за метење	210.840,00
40	НУ Историски музеј Крушево	Поставување видео надзор во Музејот на Илинденското востание и Крушевската Република	150.000,00
41	НУ Историски Музеј Крушево	Осветлување на објектот на Музеј-леарницата во Крушево	100.000,00
42	НУ Природонаучен музеј на РСМ	Промена и санација на подот	2.494.496,00
43	НУ Природонаучен музеј на РСМ	Набавка на компјутерски сервер и компјутерска мрежа за музејската евиденција и архивското работење	286.510,00
44	НУ Национална галерија на РСМ	Бојадисување на изложбените сали на објектите Даут-пашин амам, Чифте амам и Мала станица	494.302,00
45	НУМ Струшки вечери на поезијата	Набавка на електромоторен транспортер	210.000,00
46	НУ Музеј Гевгелија	Адаптација на дел од катен простор за канцеларија за четири лица и набавка на основен инвентар	82.200,00
47	НУ Драмски театар	Набавка на дигитална тонска миксета	225.000,00
48	НУ Конзерваторски центар-Гостивар	Набавка на компјутери и компјутерска опрема	119.974,00
49	НУ Центар за култура „Ацо Ѓорчев" -Неготино	Набавка на компјутер и компјутерска опрема	200.000,00
50	НУ Центар за култура „Ацо Ѓорчев" -Неготино	Тековно одржување на ПП-опремата	14.325,00
51	НУ Центар за култура „Марко Цепенков"	Набавка на аудио опрема (музичка кутија) со микрофон	17.000,00
52	НУ Центар за култура „Марко Цепенков"	Набавка на штафелаи за галериска дејност	60.000,00

53	НУ Центар за култура „Марко Цепенков"	Поставување под во канцелариите и во ходникот во НУ ЦК „Марко Цепенков"	48.300,00
54	НУ Универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски" –Битола	Замена на прозорците во просториите на Библиотеката	470.969,00
55	НУ Библиотека „Кочо Рацин" - Тетово	Набавка на клима-уреди	59.950,00
56	НУ Библиотека „Кочо Рацин" – Тетово	Набавка на информатичка опрема	55.000,00
57	НУ Библиотека „Кочо Рацин" – Тетово	Реновирање на тоалет	88.889,00
58	НУ Археолошки музејна РСМ	Набавка на ПП-апарати	500.000,00
59	НУ Музејна РС Македонија	Набавка на ПП-апарати, сервисирање на постојните ПП-апарати и изработка на шеми за евакуација з апотребите на НУ Музеј на РСМ и нејзините подружници и објекти	149.848,00
60	НУ Национална опера и балет–Скопје	Набавка на тркала за ротација на сцена	400.000,00
61	НУ Национална опера и балет–Скопје	Годишен периодичен преглед на сценскиот простор	250.000,00
62	НУ Национална опера и балет–Скопје	Набавка на ПП-апарати	249.570,00
63	НУ Национална опера и балет–Скопје	Испитување и одржување на лифтовите	114.460,00
64	НУ Национална опера и балет–Скопје	Вршење на ДДД (Дезинсекција, дезинфекција и дератизација) на објектот на НОБ	147.264,00
65	НУ Македонски народен театар	Набавка на дигитален аудио интрфејс (звучна картичка со микрофонси влезови)	34.810,00
66	НУ Македонски народен театар	Набавка на уреди за непрекинато напојување	88.500,00
67	НУ Македонски народен театар	Поправка и тековно одржување на сценските технологии–горен и долен погон	692.849,00
68	НУ Македонски народен театар	Редовен технички преглед на платформите, лифтовите и дигалките со издавање сертификат	80.000,00
69	НУ Македонски народен театар	Одржување, сервисирање и резервни делови на системот за климатизација	373.234,00
70	НУ Македонски народен театар	Редовно одржување, сервисирање и резервни делови за противпожарниотсистем	293.021,00
71	НУ Македонски народен театар	Замена на неисправна NAE-контролна единица	910.733,00
72	НУ Театар за деца и младинци	Набавка на светлосна опрема	399.902,00

73.	НУ Албански театар за деца и млади	Опремување–компјутерска опрема и клима уред	119.000,00
74	НУ Филмски центар„Вардар филм"	Поправка и тековно одржување на објектот на установата	233.472,00
75	НУ ЦК „Јордан Х. Констадинов-Џинот" – Велес	Тековно одржување на објектот	1.093.501,00
76	НУ Музеј на македонската борба за самостојност	Техничка проверка и комплетирање на документација по насоки од Дирекцијата за заштита и спасување	86.730,00
77	НУ Музеј на македонската борба за самостојност	Изработка на ревидирана проектна документација за преадаптација	442.000,00
78	НУ Филхармонија на Република Северна Македонија	Редовно одржување и сервисирање на машинската сала	739.024,00
79	НУ Филхармонија на Република Северна Македонија	Испитување на системот за противпожарна заштита	334.872,00
Вкупно реализирано во 2022 година			**37.054.054,00**

Проекти кои беа поддржани и за кои постои договорна обврска, а не беа реализирани се следниве:

Ред. бр.	Назив на националната установа	Назив на проектот	Износ со кој се финансира проектот (во денари)
1.	НУ Центар за култура „Никола Јонков Вапцаров" – Делчево	Замена на дрвена столарија со трајни материјали и термопан-стакло	721.864,00
2.	НУ Центар за култура „Кочо Рацин" – Кичево	Санација и реконструкција на санитарни јазли	345.000,00
3.	НУ Центар за култура „Кочо Рацин" –Кичево	Набавка на канцелариски мебел за потребите на Библиотеката (Забрана донесена од Владата со Извадок од Нацрт-записникот од дваесет и осмата седница одржана на 15 Март 2022 година, со бр. 41-17/28, за намалување на трошоците)	300.000,00
4.	НУ Центар за култура–Дебар	Санација/Реконструкција на „Хармоника сала" со влезниот хол на салата за изведување градежно-занаетчиски работи	998.750,00
5.	НУ Драмски театар	Реновирање на сценскиот под и на порталите на сцената	2.000.000,00

6.	НУ Драмски театар	Набавка на засилувач и звучници	60.000,00
7.	НУ Народен театар– Битола	Реновирање на гардеробите	1.200.000,00
8.	НУМ Струшки вечери на поезијата	Реконструкција на покривот и санација на фасадата на објектот „Спомен-дом на Браќа Миладиновци" – Струга	2.000.000,00
9.	НУМ Струшки вечери на поезијата	Набавка на канцелариска опрема (Забрана донесена од Владата со Извадок од Нацрт-записникот од дваесет и осмата седница одржана на 15 март 2022 година, со бр. 41-17/28, за намалување на трошоците)	108.000,00
10.	НУ Центар за култура „Григор Прличев" –Охрид	Набавка на светлосна опрема	226.000,00
11.	НУ Центар за култура „Григор Прличев" –Охрид	Замена на ПВЦ-врати	221.000,00
12.	НУ Центар за култура „Антон Панов" –Струмица	Набавка на соларен колектор	222.000,00
13.	НУ Центар за култура Крива Паланка	Набавка на мебел за библиотеката (Забрана донесена од Владата со Извадок од Нацрт-записникот од дваесет и осмата седница одржана на 15 март 2022 година, со бр. 41-17/28, за намалување на трошоците)	250.000,00
14.	НУ Национална галерија на РСМ	Набавка на опрема: галериски столбови	54.000,00
15.	НУ Национална опера и балет - Скопје	Набавка на софтвер за продажба на билети	170.000,00
16.	НУ Национална опера и балет– Скопје	Сервисирање на трафостаницата	105.728,00
17.	НУ Центар за култура– Битола	Поставување плочки на подот во горното фоаје во НУ Центар за култура – Битола	200.000,00
18.	НУ Центар за култура „Марко Цепенков" –Прилеп	Санација на хидрантската мрежа во НУ ЦК „Марко Цепенков"	106.058,00
19.	НУ Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски" –Скопје	Сервисирање на системите за ладење и греење во НУБ „Св. Климент Охридски" – Скопје	620.000,00
20.	НУ Македонски народен театар	Санација на проодна тераса	607.358,00

21.	НУ Национална опера и балет-Скопје	Сервисирање на трафостаницата	105.728,00
22.	НУ Филхармонија на Република Северна Македонија	Годишен сервис за дизел-електричниот агрегат	29.000,00
23.	НУ Филхармонија на Република Северна Македонија	Редовно одржување на интерната мрежа и IP-телефонијата, отстранување пречки во мрежата и замена на делови од опремата со нови	2.323,00
		Вкупно:	10.652.809,00

Министерството за култура склучи договори за финансирањепроекти содржани во годишната програма за работа на националните установи од областа на културата за 2022 година во делот на инвестициско одржување, адаптација и набавка на опрема за установите во вредност од 50.583.545,00 денари (вкупно 104 проекти по предлог на Комисијата, за кои МК склучило договор). Од вкупниот бројодобрени проекти во делот на инвестициско одржување и набавка на опрема за националните установи за 2022 година, реализирани се 79.Според тоа, фактичката реализација по број на проекти изнесува 76%.

Финансиската реализација на проектите за 2022 година, заклучно со 30.12.2022 година, е во износ од 37.054.054,00 денари од вкупно договорените 50.583.545,00 денари, односно 73%.

2. Осигурување на објекти за култура во државна сопственост

Во текот на 2022година, Министерството за култура изврши осигурување на објектите и на опремата во државна сопственост од областа на културата, за што беше потпишан договор со АД за осигурување ВИНЕР Виена иншуренс груп – Скопје, бр. 47-6745/14 од 14.7.2022 година, во вредност од 1.500.000,00 денари, при што вкупната сума на осигурување е 13.145.541.074,00 денари.

3. Опис на други работи во одделението

Во Одделението за инвестиции и осигурување, покрај инвестициско-техничките вложувања во културата, се врши и логистичка помош за регулирање на обврските за централното греење за националните установи од областа на културата што користат услуги за централно греење на територија на Град Скопје.

Во рамките на работата на Одделението за инвестиции и осигурување, континуирано, во текот на годината, се следеше реализацијата на инвестиционите проекти, што подразбира организација, координирање, кореспонденција меѓу сите субјекти вклучени во процесите. Одржувани се работни состаноци, посети и увиди во состојбата на објектите.

II.ИЗВРШЕНИ РАБОТИ ВО ОДДЕЛЕНИЕТО ЗА СЛЕДЕЊЕ И РЕАЛИЗАЦИЈА НА ИНВЕСТИЦИОНИ ОБЈЕКТИ ВО 2022ГОДИНА

1.Следење и реализација на Годишната програма за инвестиции во културата за 2022 година

Министерството за култура донесе Програма за изградба на нови објекти и за реконструкција, санација и адаптација на постојните објекти што ги користат националните установи од областа на културата за 2022 година со бр. 50-14687/1 од 24.12.2021 година(во понатамошниот текст: Годишна програма за инвестиции во културата).

Според оваа програма, беше планирано да се реализираат следниве активности:

Ред. бр.	Опис на активноста	Носител на активноста	Износ на финансиски средства
1.	Изградба на објект наменет за НУ Турски театар во Скопје	НУ Турски театар	100.000.000,00 денари
2.	Изградба на нов објект наменет за театар и библиотека во Тетово	НУ ЦК „Ильо Антески – Смок" Тетово	220.000.000,00 денари
3.	Изградба на објект „Стар театар" во Струмица	НУ Завод за заштита на спомениците на културата и музеј - Струмица	95.000.000,00 денари
4.	Изведба на работи за реконструкција на објект на НУ Центар за култура „Трајко Прокопиев" – Куманово, зграда на театар	НУ Центар за култура „Трајко Прокопиев" – Куманово	15.000.000,00 денари
5.	Изведба на работи за реконструкција на објект на НУ Центар за култура „Бели мугри" – Кочани	НУ Центар за култура „Бели мугри" – Кочани	15.000.000,00 денари
6.	Изведба на работи за реконструкција на објект на НУ Центар за култура „АСНОМ" – Гостивар	НУ Центар за култура „АСНОМ" – Гостивар	15.000.000,00 денари
7.	Реконструкција со доградба и надградба на објектот на НУ Центар за култура „Марко Цепенков" – Прилеп, заради обезбедување простор за потребите на театарот (обезбедување на проектна документација и почеток на работите за изведба)	НУ Центар за култура „Марко Цепенков" – Прилеп	6.000.000,00 денари
8.	Реконструкција на објектот НУ Музеј на	Министерство за	15.000.000,00

	Република Северна Македонија – Скопје (обезбедување на проектна документација и почеток на работите за изведба)	култура	денари
9.	Реконструкција на објектот „Мала станица" при НУ Национална галерија на Македонија – Скопје (обезбедување на проектна документација и почеток на работите за изведба)	Министерство за култура	6.000.000,00 денари
10.	Обезбедување на проектно- техничка документација за реконструкција на објектот на НУ ЦК „Антон Панов" – Струмица	Министерство за култура	4.000.000,00 денари
11.	Реконструкција на објектот за музејска поставка на НУ „Д-р Никола Незлобински" – Струга	НУ д-р Никола Незлобински- Струга	6.000.000,00 денари
12.	Санација на покривна конструкција на стариот дел од објрктот на НУ НУБ „Св.Климент Охридски" – Скопје	НУ НУБ „Св.Климент Охридски" – Скопје	30.000.000,00 денари
13.	Санација на покривна конструкција на НУ Музеј на современата уметност – Скопје	НУ Музеј на современата уметност – Скопје	4.000.000,00 денари
14.	Санација на Хавзи-пашините конаци – објект депо на НУ Кинотека – Скопје	НУ Кинотека –Скопје	5.000.000,00 денари
Вкупно			536.000.000,00 денари

Планираните финансиски средства во износ од 536.000.000,00 денари за реализација на оваа програма беа обезбедени од Буџетот на Министерството за култура, раздел 18010 – Финансирање на дејности од областа на културата, потпрограми 41, 49, 50, и 84 од ставките 482 – други градежни работи.

Со Програмитеза измена и дополнување на Програмата за изградба на нови објекти и за реконструкција, санација и адаптација на постојните објекти што ги користат националните установи од областа на културата за 2022 година, бр. 50-8574/3 од 28.7.2022 годинаи бр. 50-8574/5 од 15.8.2022 година, се изврши промена во точка 2, измена на износите на финансиските средства на дел од предвидените активности.

Оваа програма е усогласена и со Ребалансот на Буџетот за 2022 година („Службен весник на РСМ бр.164/2022), Одлуката за прераспределба на средствата меѓу буџетските корисници на централната власт и меѓу фондовите бр. 08-4477/1 од 1.11.2022 г. („Службен весник на РСМ бр.232/2022) и е утврдена конечната вредност на реализираниот дел на секоја

проектна активност, за што е донесена Програмата за изменување бр.50-30\2 од 12.1.2023 година.

Финансиската реализација оддепно, по активности, е прикажана во следнава табела:

Ред. бр.	Опис на активноста	Носител на активноста	Износ на финансиски средства
1.	Изградба на објект наменет за НУ Турски театар во Скопје	НУ Турски театар	115.530.710,00 денари
2.	Изградба на нов објект наменет за театар и библиотека во Тетово	НУ ЦК „Ињо Антески-Смок" – Тетово	246. 000. 000,00 денари
3.	Изградба на објектот „Стар театар" во Струмица	НУ Завод за заштита на спомениците на културата и музеј – Струмица	15.823. 032,00 денари
4.	Изведба на работи за реконструкција на објект на НУ Центар за култура „Трајко Прокопиев" – Куманово, зградата на Театарот	НУ Центар за култура „Трајко Прокопиев" – Куманово	14.043.447,00 денари
5.	Изведба на работи за реконструкција на објект на НУ Центар за култура „Бели мугри" – Кочани	НУ Центар за култура „Бели мугри" – Кочани	17.420.936,00 денари
6.	Изведба на работи за реконструкција на објект на НУ Центар за култура „АСНОМ" – Гостивар	НУ Центар за култура „АСНОМ" – Гостивар	1.978.765,00 денари
7.	Обезбедување проектна документација за реконструкција со доградба и надградба на објектот на НУ Центар за култура „Марко Цепенков" – Прилеп	НУ Центар за култура „Марко Цепенков" – Прилеп	678. 500,00 денари
8.	Реконструкција на објектот за музејска поставка на НУ „Д-р Никола Незлобински" – Струга – дел фасада и столарија	НУ „Д-р Никола Незлобински" – Струга	3. 575. 153,00 денари
9.	Санација на покривната конструкција на стариот дел од објектот на НУ НУБ „Св.Климент Охридски" – Скопје	НУ НУБ „Св.Климент Охридски" – Скопје	29. 63.7 761,00 денари
10.	Санација на покривната конструкција на	НУ Музеј на	3. 831. 578,00 денари

	НУ Музеј на современата уметност – Скопје	современата уметност – Скопје	
Вкупно			448. 519. 882,00 денари

Првичните финансиски средства во износ од 536.000.000,00 денари што беа предвидени за реализација на оваа програма, со измена и дополна на програмата од 15.8.2022 година се намалија на 452.000.000,00 денари, од кои се реализирани вкупно 448.519.882,00 денари, односно финансиска реализација од 99%.

2. Опис на другитеактивности на Секторот

Други активности на Секторот за инвестициони работи во 2022 година:

- Изготвување информации, известувања, укажувања, за состојбата со реализацијата на капиталните проекти во областа на културата.
- Учество на вработени лица од Секторот во постапки пред надлежни органи во спорови на Министерството за култура во врска со реализација на договори за изведување работи на капитални инвестициони објекти.
- Учество на вработени лица од секторот во работа на работни тела, комисии, меѓуресорски состаноци и сл.
- Други работи поврзани со реализацијата на капиталните инвестициони објекти во областа на културата.

8. *СЕКТОР ЗА НОРМАТИВНО-УПРАВНИ РАБОТИ И ЗА АВТОРСКОТО ПРАВО И СРОДНИТЕ ПРАВА*

Секторо за нормативно-управни работи и за авторското право и сродните права во 2022 година ги реализираше следните активности:

1. Предлози на закони/акти доставени до Владата на Република Северна Македонија:

–Предлог на закон за изменување и дополнување на Законот за авторското право и сродните права (Со предложениот закон се пропишува нормативна основа за воспоставување ефикасен модел за функционирање на системот на колективното управување со авторското право и сродните права усогласен со Директивата 2014/26/ЕС за колективно управување со авторското право и сродните права и мултитериторијално лиценцирање на музички дела за користење преку интернет, во делот на колективното управување, соДирективата 2011/77/ЕУ заизменување на Директивата 2006/116/ЕУ за времетраењето на заштитата на авторското право и сродните права, во однос на заштитата на коавторите на музички дела со текст, како и на времетраењето на заштитата нан зведувачите и фонограмските продуценти на нимени музички изведби, односно фонограми од 50 на 70 години со Директивата 2012/28/ЕУ за дозволено користење на делата сираци, како и усогласување со Договорот од Маракеш за олеснување на пристапот до објавени дела за лицата што се слепи, имаат оштетен вид или на друг начин се оневозможени да користат печатени материјали).

I. Предлог-закони во работна верзија:

–Предлог на закон за остварување на јавниот интерес во културата (Предлог на закон за културата);

–Предлог на закон за употребата на македонскиот јазик;

–Предлог на закон за изменување и дополнување на Законот за државните награди;

–Предлог на закон за изменување и дополнување на Законот за авторското право и сродните права кој ќе биде усогласен со Директивата за авторското право и сродните права на единствениот дигитален пазар (ЕУ) 2019/790, како и да направи детална анализа од аспект на потребата и обемот за усогласување на Законот за авторското право и сродните права со Директивата (ЕУ) 2019/789 со која се утврдуваат правила за остварување на авторското право и сродните права применливи за одредени онлајн емитувања на радио диофузери и реемитувања на телевизиски и радио програми.

II. Во рамките на Секторот се подготвуваат и следните поединечни акти на барање од правни и физички лица:

1. Национални пензии

Изработка на акти за утврдување на правото и исплата на надоместоците на пензионери, кои се добитници на една од државните награди зак ултура, во согласност со Законот за културата, а тоа право го остваруваат 73 уметници и стручни работници за заштита на културното наследство.

На месечно ниво, за исплата на овие 73 уметници се издвојуваат вкупно 1.579.578,00 денари (овој податок е за месец декември 2022 година и може да биде променет со промена на бројот на пензионерите кои би го оствариле правото на ово јнадомест, како и со промена на висината на пензијата што ја остваруваат добитниците на ова право).

2. **Национални уметници**

Во согласност со Законот за националниот уметник на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија" бр. 47/2011), со средства од Буџетот на Република Македонија, на носителот на титулата „национален уметник" Министерството за култура му доделува месечен паричен надоместок во износ од две просечни месечни плати исплатени во Република Македонија во претходната година, за тековната година од денот на добивањето на титулата па сè до крајот на животот.

Ова право го имаат стекнато:

1. Симон Трпчевски
2. Борис Трајанов
3. Милчо Манчевски
4. Никола Мацинров
5. Ана Дурловски.

За овие пет национални уметници, на месечно ниво се издвојуваат вкупно 429.885,00 денари, односно на годишно ниво 5.158.620,00 денари (овој износ е променлив секоја година во зависност од просечната месечна плата исплатена во Република Северна Македонија во претходната година, за тековната година).

3. **Мислења за ослободување од данок на додадена вредност без право на одбивање на претходниот данок**

Во согласност со членот 23 став (1) точка 8 од Законот за данокот на додадена вредност, од данокот на додадена вредност без право на одбивање на претходниот данок, се ослободува: „прометот од установите што вршат дејност од областа на културата со непрофитна цел за културните услуги и добра непосредно поврзани со тие услуги во согласност со прописите од областа на културата и прометот од ботаничкиградини, животински паркови, паркови, архиви и документациони центри".

Во согласност со член 23 став (1) точка 8-а од Законот за данокот на додадена вредност бе право на одбивање на претходниот данок, се ослободуваат влезници за јавни настани што се од национален интерес во културата, а кои се утврдени како такви и се финансираат преку годишната програма за остварување на националниот интерес во културата за годината во која се одржува јавниот настан донесена од Министерството за

култура. За примена на ослободувањето, даночниот обврзник, пред да започне со прометот на влезниците, треба да обезбеди документ од Министерството за култура со кој се потврдува дека јавниот настан за кој се бара даночно ослободување е утврден во годишната програма за остварување на националниот интерес во културата.

Во 2022 година се издадени вкупно 22 мислења.

4. **Согласности – гаранции за обезбедени средства за добивање АТА-карнет за привремен извоз и увоз**

За реализација на извоз, потребно е да се спроведе постапка за АТА-карнет во согласност со Законот за ратификација на Конвенцијата за привремен увоз – Истанбулската конвенција („Службен весник на Република Македонија" бр. 29/06) и Одлуката од Стопанска комора за ослободување од плаќање надоместок за АТА-карнет и бр.08-3072/3 од 31.10.2011 година.

Во согласност со наведената Одлука ,националните установи за промоција на културата (национални галерии, музеи) се ослободуваат од плаќање надоместок за АТА-карнети за привремен извоз и за пополнување на формуларите АТА-карнет за привремен извоз што ги издава Стопанската комора на Македонија, заради вршење на нивната дејност, преку која се врши промоција на културата на Република Македонија.

Националните установи за промоција на културата, како и театрите, Македонската опера и балет и други национални установи за промоција на културата се ослободуваат од приложување гаранција/депозит за издавање АТА-карнет во писмена форма од Министерството за култура, со печат и потпис од овластен потписник, со кој пред Стопанската комора на Македонија се гарантира за финансиските обврски на соодветната национална установа што би произлегле од привремениот извоз/увоз на стоки, во согласност со постапката за издавање АТА-карнети за привремен извоз, заради надоместување на трошоците на Комората за какви било царини, такси и други трошоци што може да настанат како резултат или во врска со издавање или регулирање на АТА-карнетот.

Во 2022 година се издадени вкупно 16 согласности – гаранции за обивање АТА-карнет и едно известување до локална установа од областа на културата дека Министерството за култура не е надлежно.

5. **Согласности за регулирање престој на странец**

Во согласност со Законот за вработување и работа на странци, странците кои самите обезбедуваат креативни услуги од областа на културата како учесници во културни работилници, состаноци, колонии и други културни настани или како известувачи за вакви настани, како креатори и преработувачи од областа на музиката, музички изведби, ора, балет и литературни дела, фотографија, видео, филм и уметност на електронски медиуми, како придружен персонал за инструктори, известување и организациски и технички персонал и како експерти од областа на заштитата на културното наследство, библиотекарството, архиварството и креативната култура, а кои не престојуваат во државава повеќе од седум дена, се должни, во зависност од тоа каде ги даваат креативните услуги, да добијат претходна согласност од Министерството за култура, Министерството за економија, Агенцијата за млади

и спорт или од единицата на локалната самоуправа на чија територија се одржува културниот настан.

Во 2022 година се издадени вкупно 8 мислења за регулирање престој на странец (6 позитивни и 2 негативни).

6. **Потврди за ослободување од царински давачки**

Во согласносност со член 195 став (1) точка 4 од Царинскиот закон, од плаќање увозни давачки се ослободени јавни музеи и јавни уметнички галерии за збирки и уметнички предмети. Во согласност сочлен 46 став 1 алинеја 3 од Уредбата за поблиските критериуми и начинот на спроведување и аослободувањето од плаќање увозни давачки, како и вредноста, количината и видот или намената на стоката која може да се ослободи од плаќање увозни давачки, јавните музеи, галерии, библиотеки и архиви, кои сакаат да го остварат правото на ослободување од плаќање на увозни давачки во согласност со член 195 од Царинскиотзакон, треба на царинскиот орган да му поднесат доказ со кој се потврдува дека се работи за јавна установа.

Според членот 196 точка 2 од Царинскиот закон, од плаќање увозни давачки се ослободени предметите што се увезуваат, а имаат образовен, научен и културен карактер, во согласност со Уредбата, како и научни инструменти и апарати, како и нивни резервни делови што се увезуваат за некомерцијални цели и што не се произведуваат во Република Македонија. Според членот 50 од Уредбата, предметите од образовен, научен и културен карактер, под услов да се наменети за јавна образовна, научна или културна установа или организација или установа или организација од категориите што се наведени во прилог 4 од Уредбата. Според член 54 став 1 алинеја 1 установата или организацијата која сака да го оствари правото за ослободување од плаќање увозни давачки треба на царинскиот орган да му поднесе потврда дека се работи за предмет од културен карактер.

Во 2022 година е издадена една потврда во согласност со член 196 точка 2 од Царинскиот закон.

7. **Решение за исполнување на посебните услови за почеток со работа на музеј**

Според членот 7 став (1) од Законот за музеите, музејот може да почне со работа ако ги исполнува посебните услови, и тоа: да се обезбедени основни средства за почеток со работа; да се обезбедени финансиски средства за одржливо вршење на дејноста; да постои елаборат за основање на музејот; да се обезбедени соодветни простории и опрема за чување и презентирање на музејскиот фонд; да е обезбеден музејски материјал со документација што може да послужи како основен музејски фонд и да има вработено соодветен стручен кадар. За исполнување на посебните услови, министерот за култура, во рок од 30 дена од денот на доставувањето на барањето, а по претходно мислење од надлежниот матичен музеј, донесува решение.

Во 2022 година се издадени вкупно 2 решенија за исполнување на посебните услови за почеток со работа на музеј.

8. **Решенија за давање согласност на статути на националните установи**

Во согласност со член 25 од Законот за културата, националната установа од областа на културата има статут со кој се уредуваат работата и организацијата на установата и обезбедувањето јавност во нејзината работа. Со статутот особено се утврдуваат дејноста, организацијата, името, седиштето, предметот на работа и други прашања што се од значење за установата утврдени со овој и со друг закон. Министерот за култура дава согласност на статутот од ставот 1 на овој член.

Во 2022 година се издадени вкупно 11 решенија за давање согласност на одлуки за изменување на статутите на националните установи.

9. СЕКТОР ЗА УПРАВЕН И ИНСПЕКЦИСКИ НАДЗОР

Во рамките на надлежностите утврдени со Законот за културата и со Законот за инспекциски надзор („Службен весник на РСМ" бр. 102/2019), од страна на инспекторите за култура при Секторот за управен и инспекциски надзор на Министерството за култура (вкупно 5 инспектори со овластувања за целата територија на РСМ), во текот на 2022 година беа извршени вкупно 125 инспекциски надзори (од кои: 22 редовни, 69 вонредни и 34 контролни надзори) од аспект на примена на вкупно 5 (пет) закони од областа на културата, и тоа:

– 107 инспекциски надзори, од кои: 9 редовни, 66 вонредни и 32 контролни инспекциски надзори – извршени во согласност со Законот за културата од аспект на работењето и наменското користење на средствата обезбедени преку МК од Буџетот на РСМ за програми/проекти од национален интерес во културата за периодот 2020 – 2021 г., во национални и во локални установи од областа на културата, здруженија на граѓани и други правни лица, регистрирани за вршење соодветна дејност од областа на културата, како и кај физички лица, сите корисници на средствата од Буџетот на РСМ преку МК;

– 6 (шест) инспекциски надзори извршени во согласност со Законот за издавачката дејност и подзаконските прописи, од кои: 5 редовни и 1 контролен инспекциски надзор;

– 5 (пет) инспекциски надзори, од кои: 4 редовни и 1 контролен инспекциски надзор, извршени во согласност со Законот за музеите и подзаконските прописи;

– 5 (пет) инспекциски надзор, од кои: 4 редовни и 1 контролен инспекциски надзор, извршени во согласност со Законот за библиотеките и подзаконските прописи;

– 2 (два) вонредни инспекциски надзори извршени во согласност со Законот за меморијалните споменици и спомен-обележјата.

За утврдените недостатоци, како и повреди на прописите од областа на културата, во текот на 2022 г. од страна на инспекторите за култура се издадени вкупно 32 решенија со опомена/наредба за отстранување на утврдените недостатоци во определен рок врз основа на Законот за културата и Законот за инспекциски надзор, од кои: 28 по Законот за културата, 1 по Законот за библиотеките и 3 (три) по Законот за музеите. Во согласност со издадените решенија со опомена од инспекторите за култура, во Буџетот на РСМ, од страна на субјектите кај кои била извршена инспекција се вратени средства во вкупен износ од 1.022.916,00 денари.

Исто така, во текот на 2022 година, за утврдените недостатоци и неправилности од аспект на примената на Законот за културата, издадени се вкупно 11 прекршочни платни налози, на одговорни и правни лица, како и против физички лица. Во согласност со издадените платни налози од инспекторите за култура, во Буџетот на РСМ се прибрани средства во вкупен износ од 84.725,00 денари.

Сите 5 (пет) инспектори учествуваа на вкупно три генерички онлајн обуки со користење на платформата за електронско учење од Годишната програма за генерички обуки за 2022 г., донесена од Инспекцискиот совет во согласност со обврската од Законот за инспекциски

надзор, на тема: „Компјутерска обработка на текст", „Надлежности на Државната комисија за одлучување во втор степен од областа на инспекцискиот надзор и прекршочната постапка" и „Спречување на корупција", по што инспекторите се стекнаа со сертификати за успешно завршена генеричка обука. Во извештајниот период, инспекторите учествуваа на Работилницата за предлог-измените на Правилникот за формата и содржината на извештајот за работа на инспекциската служба за претходните шест месеци и на годишниот извештај за работа на инспекциските служби (Скопје, 11.3.2022 г.), во организација на Инспекцискиот совет, Центарот за еколошка демократија „Флорозон" и Институтот за комуникациски стратегии, како и на „Форумот за стратешки насоки во инспекцискиот надзор и примена на Законот за инспекциски надзор" (Охрид, 29. и 30.6.2022 г.), во организација на Инспекцискиот совет и во соработка со Центарот за развојни политики – Идеас Депо, Скопје.

Во извештајниот период, вршени се инспекциски надзори на целата територија на РСМ (Скопје – Центар, Кисела Вода, Гази Баба, Карпош, Ѓорче Петров, Чаир и Сарај; Гостивар; Битола; Тетово; Долнени; Штип; Струга; Липково; Охрид; Крушево; Струмица; Велес; Кочани; Прилеп; Велес; Гевгелија; Куманово; Врапчиште; Теарце; Крива Паланка; Градско и Кичево).

Во насока на зголемување на транспарентноста во работењето и во согласност со обврската од Законот за инспекциски надзор, и во текот на 2022 г., на официјалната веб-страница на Министерството за култура, продолжи објавувањетона инспекциските акти (записници и решенија) во „деперсонализирана форма", во согласност со прописите за заштита на личните податоци.

Во извештајниот период, за потребите на Одделението за логистичка поддршка на Министерството за култура, давани се одговори по новинарските прашања, како и по едно пратеничко прашање, во однос на судските постапки, извршените инспекциски надзори, преземените управно-надзорни мерки, примена на материјалните закони и други прашања. И во извештајниот период, раководителот на Секторот за управен и инспекциски надзор - главен инспектор за култура, извршуваше работни задачи, како одговорно службено лице во МК за водење на предмети и вршење на работи за комуникација по предмети кои произлегуваат од надлежност на Државното правобранителство на РСМ (спорови по различни основи – должничко – доверителски, работни односи и други), а еден од инспекторите за култура, е назначен за овластено лице за заштитено внатрешно пријавување во Министерство за култура согласно со Законот за заштита на укажувачи („Сл. весник на РСМ бр. 196/15).

10. СЕКТОР ЗА СЛЕДЕЊЕ, РАЗВОЈ И ЛОГИСТИЧКА ПОДДРШКА

Во согласност со поставеноста, Секторот за следење, развој и логистичка поддршка е составен од две одделенија – Одделение за логистичка поддршка и Одделение за државни награди.

- **Одделение за логистичка поддршка**

Одделението за логистичка поддршка работи под секојдневна координација на кабинетскиотсоветник за односи со јавноста, Марија Зафировска, која на дневна основа остварува средби со раководителот на Одделението и со вработените со кои ја споделува агендата и другите активности на министерката за култура.

Одделението, во рамките на своите секојдневни берски, ги реализираше следниве активности:

- Изготвување вести од областа на културата кои се поставуваат на веб-страницата на Министерството за култура;
- Изготвување најавни и одјавни текстови поврзани со работните активности на министерката за култура Бисера Костадиновска-Стојчевска, кои се доставуваат на лектура и превод и до медиумите;
- Изготвување обраќања на министерката за култура (по барање на кабинетскиот службеник за односи со јавноста);
- Изготвување текстови за објави на фејсбук-профилот на министерката за култура (по барање на кабинетскиот службеник за односи со јавноста);
- уредување на информациите за дел од работните активности на заменик-министерот за култура кои се поставуваат на веб-страницата;
- организирање на настани од областа на културата;
- редовно ажурирање на списокот на вработени во Министерството за култура;
- комуникација со секторите во Министерството за култура и со директорите на националните установи во врска со одговарање на новинарски прашања и други активности поврзани со реализација на настани на кои е присутна министерката за култура;
- прибирање податоци и одговорање на интервјуа;
- изготвување телеграми и нивно електронско доставување;
- процесуирање на конкурсите што ги објавува Министерството за култура до весниците, со запазување на целокупната административна процедура;
- Одделението за логистичка поддршка секојдневно ја администрира службената е-пошта на Министерството за култура (info@kultura.gov.mk), одговара на прашања од странки и пристигнатите прашања ги препраќа до секторите во Министерството;
- во извештајниот период, во текот на работното време, надвор од редовното работно време, за време на празници, вработените задолжени за веб-страницата на Министерството за култура поставуваат вести на веб-страницата и фотографираат на дел од настаните н кои е присутна министерката за култура;

- вработените во Одделението за логистичка поддршка секојдневно внесуваа нови настани во Календарот на веб-страницата на Министерството за култура.

➢ **Одделение за државни награди во 2022 година**

Одделението за државни награди, во согласност со Законот за државните награди и законите за изменување и дополнување на Законот за државните награди („Службен весник на РМ", бр.52/06,54/07,74/12, 99/18 и „Службен весник на РСМ" бр. 98/19) се грижеше за: успешна, навремена, квалитетна и точна реализација на државните награди што се во надлежност на Министерството за култура, а тоа се:

- „Мајка Тереза"
- „11 Октомври"
- „23 Октомври"
- „22 Ноември"
- „Св. Климент Охридски"
- „Мито Хаџи Василев-Јасмин".
- „Мето Јовановски".

Во текот на 2022 година беа пристигнати и обработени вкупно 65 иницијативи и беа доделени вкупно тринаесет награди. Иницијативите беа разгледани на дваесет и седум состаноци, и тоа: деветнаесет состаноци на шест одбори и осум на стручните комисии и стручните тела во нивниот состав.

Одделението за државните награди при Секторот за следење, развој и логистичка поддршка ја обезбеди потребната документација за одборите за државните награди, за комисиите и за стручните тела; потоа подготвии звештаи, одлуки, решенија, прегледи, анализи, консултации со Секторот за правни работи, со Секторот за финансиско работење и за јавни набавки; изготви планови и решенија за исплата на одборите, стручните тела и на добитниците и ги организираше сите активности во врска со свечените доделувања на наградите во Собранието на РСМ.

За 2023 година, приоритет на Одделението за државните награди ќе биде успешно менаџирање на сите предвидени активности според планот за навремено и квалитетно реализирање на државните награди.

1. ДРЖАВНА НАГРАДА „МАЈКА ТЕРЕЗА"

Во 2022 година, на Конкурсот за државната награда „Мајка Тереза" беа пристигнати и разгледани 3 иницијативи. Одборот донесе Одлука да не се додели награда.

2. ДРЖАВНА НАГРАДА „11 ОКТОМВРИ"

Во 2022 година, на Конкурсот за доделување на државната награда „11 Октомври" пристигнаа 23 иницијативи. За нивно аналитично и сеопфатно елаборирање, Одборот формираше две стручни комисии за разгледување на иницијативите и донесе Одлука наградата „11 Октомври" да се додели на четири добитници, и тоа: награда за животно дело во областа на културата и

уметноста на: Линдита Ахмети – поетеса; Томислав Османли –писател, Мицко Јанкуловски – ликовен уметник и награда за животно дело во областа на науката на проф. д-р Методи Чепреганов –невропсихијатар.

3. ДРЖАВНА НАГРАДА „22 НОЕМВРИ"

Во 2022 година, на Конкурсот за доделување на државната награда „22 Ноември" пристигнаа и беа разгледани 3 иницијативи. Одборот донесе Одлука за доделување на наградата на еден добитник –Зеќирја Незири,албанолог.

4. ДРЖАВНА НАГРАДА „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"

Во 2022 година, на Конкурсот за доделување на државната награда „Св. Климент Охридски" пристигнаа и од страна на Одборот беа разгледани 25 иницијативи. Во врска со нив, стручно се произнесоа две комиси. Одборот за доделување на наградата донесе одлука за доделувањена наградата на четиридобитници, и тоа: во областа на воспитанието и образованието –проф. д-р Африм Османи, универзитетски професор;во областа на културата и уметноста – акад. Влада Урошевиќ, писател; Исмет Рамиќевиќ, ликовен уметник и во областа на здравството – проф. д-р Сашко Јовев, кардиохирург.

ДРЖАВНА НАГРАДА „МИТО ХАЏИ ВАСИЛЕВ-ЈАСМИН"

Во 2022 година, на Конкурсот за доделување на државната награда „Мито Хаџи Василев-Јасмин" пристигнаа осум иницијативи, а Одоборот донесе Одлука за доделување на наградата на двајца добитници, и тоа: Александар Трајковски и Лаура Папранику Бејтула, во областа на новинарството.

5. ДРЖАВНА НАГРАДА „МЕТО ЈОВАНОВСКИ"

Во 2022 година, на Конкурсот за доделување на државната награда „Мето Јовановски" пристигнаа три иницијативи. Одборот донесе Одлука, наградата Мето Јовановски да ја додели на двајца добитници, и тоа: Денис Јанкуловски и Ленче Здравкин.

ФИНАНСИСКИ ПРЕГЛЕД НА ИСПЛАТЕНИ СРЕДСТВА ЗА ДРЖАВНИТЕ НАГРАДИ ЗА 2022 ГОДИНА

Државнанаграда	Исплата на средства во бруто-износ за Одбори, стручни комисии и водител	Исплата за награди на добитници	Вкупно исплатени средства
ДРЖАВНА НАГРАДА „МАЈКА ТЕРЕЗА"	124.884,00	0	124.884,00
ДРЖАВНА НАГРАДА „11 ОКТОМВРИ"	167.824,00	1.908.720,00	2.076.544,00
ДРЖАВНА НАГРАДА	107.830,00	162.765,00	270.595,00

„22 НОЕМВРИ"			
ДРЖАВНА НАГРАДА „СВ.КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"	209.317,00	1.302.120,00	1.511.437,00
ДРЖАВНА НАГРАДА „МЕТО ЈОВАНОВСКИ"	54.106,00	325.530,00	379.636,00
ДРЖАВНА НАГРАДА „МИТО ХАЏИ ВАСИЛЕВ- ЈАСМИН"	114.497,00	325.530,00	440.027,00

ВКУПНО: 4.803.123,00